

Brüssel, 22.3.2017
COM(2017) 142 final

2017/0063 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

mille eesmärk on anda liikmesriikide konkurentsiasutustele volitused konkurentsieeskirjade täitmise tagamise tõhustamiseks ja tagada siseturu nõuetekohane toimimine

(EMPs kohaldatav tekst)

{SWD(2017) 114 final}

{SWD(2017) 115 final}

{SWD(2017) 116 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

Üldine taust

ELi liikmesriigid on Euroopa Komisjoni jaoks olulised partnerid ELi konkurentsieeskirjade täitmise tagamisel. Nõukogu määrusega (EÜ) nr 1/2003¹ on ELi liikmesriikide konkurentsiasutused alates 2004. aastast volitatud kohaldama ELi konkurentsieeskirju koos komisjoniga. Liikmesriikide konkurentsiasutused on eelkõige kohustatud kohaldama ELi konkurentsieeskirju kokkulepete või tegevuse suhtes, mis võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust. Üle kümne aasta on nii komisjon kui ka liikmesriikide konkurentsiasutused taganud ELi konkurentsieeskirjade täitmise tihedas koostöös Euroopa konkurentsivõrgustiku raames. Kõnealune võrgustik loodi 2004. aastal otseselt sellel eesmärgil.

ELi konkurentsieeskirjade täitmise tagamine on nii Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide konkurentsiasutuste jaoks oluline vahend, millega luuakse avatud, konkurentsivõimeline ja innovaatiline ühtne turg ning aidatakse kaasa töökohtade loomisele ja majanduskasvu saavutamisele olulistest majandussektorites, eelkõige energeetika, telekommunikatsiooni, digitaalmajanduse ja transpordi valdkonnas.

ELi konkurentsieeskirjad on üks siseturu peamisi tunnuseid: kui konkurents on moonutatud, ei saa siseturg saavutada oma täit potentsiaali ning luua tingimused kestlikuks majanduskasvuks. Oluline element siseturu süvendamisel ja õiglasemaks muutmisel on siseturu eeskirjade täitmise tõhus tagamine, et need pakuksid oma võimalusi kodanikele lähedal. ELi konkurentsieeskirjade rakendamine on nüüd sellisel tasemel, mida komisjon ei oleks kunagi üksinda saavutanud. Alates 2004. aastast on komisjon ja liikmesriikide konkurentsiasutused võtnud vastu üle 1000 rakendusotsuse, millest 85 % on teinud liikmesriikide konkurentsiasutused. Meetmed mitmete täitevasutuste poolt on selliste ettevõtjate jaoks, kel võib tekkida soov ELi konkurentsieeskirju rikkuda, palju jõulisemad, tõhusamad ja hoiatavamad. Üldjuhul uurib komisjon konkurentsivastast käitumist või lepinguid, mis mõjutavad konkurents kolmes või enamas liikmesriigis või kui see on kasulik üleeuroopalise pretsedendi loomiseks. Liikmesriikide konkurentsiasutustel on tavaliselt head võimalused tegutsemiseks, kui konkurents mõjutatakse oluliselt nende territooriumil. Konkurentsiasutustel on teadmised selle kohta, kuidas turud toimivad nende enda liikmesriigis. Need teadmised on konkurentsieeskirjade täitmise tagamiseks väga väärtuslikud. Riikliku tasandi meetmed edendavad kogu ühiskonna toetust konkurents tagamisele.

Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Liikmesriikide konkurentsiasutustel on kasutamata potentsiaali ELi konkurentsieeskirjade täitmise tõhusamaks tagamiseks. Määruses (EÜ) nr 1/2003 ei ole käsitletud vahendeid ja meetmeid, mida liikmesriikide konkurentsiasutused kohaldavad ELi konkurentsieeskirjade puhul, ning paljudel konkurentsiasutustel puuduvad vahendid, mida nad vajaksid ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 täitmise tõhusaks tagamiseks.

¹ Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 1/2003 asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (ELT 2003 L1, lk 1).

1. Mõnedel liikmesriikide konkurentsiasutustel ei ole tegelikke tagatiseid, et nad saaksid kohaldada ELi konkurentsieskirju iseseisvalt, saamata juhtnööre avaliku või erasektori üksustelt. Paljudel asutustel puuduvad piisavad inim- ja finantsressursid. See võib mõjutada nende rakendamissuudet. Näiteks mõned liikmesriikide konkurentsiasutused ei suuda teostada üheaegseid kontrole kõigi kahtlustatava kartelli liikmete juures, andes seega teistele liikmetele väärtuslikku aega hävitada tõendeid ja vältida kartellilepete tuvastamist. Teistel konkurentsiasutustel ei ole jällegi asjakohaseid kriminalistikas kasutavaid IT-vahendeid rikkumiste tuvastamiseks.

2. Paljudel liikmesriikide konkurentsiasutustel ei ole kõiki vahendeid, mida nad vajaksid konkurentsioiguse rikkumiste tõhusaks avastamiseks ja tõkestamiseks. Mõnedel konkurentsiasutustel ei ole olulisi uurimisvolitusi: näiteks õigust koguda tõendeid, mida hoitakse mobiiltelefonides, süle- ja tahvelarvutites jne. See on digitaalajastul märkimisväärne probleem. Nende uurimisvolitused on sageli jõuetud, kuna neid ei toeta tõhusad karistused juhul, kui ettevõtjad eeskirju ei täida.

3. Kõik liikmesriikide konkurentsiasutused ei või kehtestada tõhusaid trahve. Mõnes liikmesriigis ei võimalda siseriiklik õigus konkurentsiasutustel kehtestada tõhusaid trahve ELi konkurentsioiguse rikkumise eest. Näiteks mõnes liikmesriigis võivad ettevõtjad end trahvide vältimiseks restruktureerida. Teatavates liikmesriikides on trahvid ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumise eest väga väikesed või puuduvad üldse. Määratud trahvide summad on väga erinevad: sama rikkumise eest võib karistus ühes liikmesriigis olla märksa suurem kui teises, ilma et erinevus oleks põhjendatud objektiivsete asjaoludega.

4. Leebusprogrammid on peamine vahend kartellide avastamiseks. Nendega julgustatakse ettevõtjaid pakkuma väärtuslikku teavet kartellide kohta, milles nad osalesid, saades vastutasuks täieliku või osalise kaitse trahvide eest. Ettevõtjad, kes kaaluvad leebema kohtlemise taotluse esitamist, vajavad ametiasutustega koostöö tegemiseks piisavat õiguskindlust. Eriti oluline on see juhul, kui ettevõtjad taotlevad leebemat kohtlemist erinevates liikmesriikides, sest kartell mõjutab paljusid jurisdiktsioone. Leebusprogrammide erinevused Euroopas pärsivad ettevõtjate huvi kõik ausalt üles tunnistada ja tõendada konkurentsivastast tegevust.

5. Liikmesriikide konkurentsiasutuste vahendite ja tagatiste puudused ja piirangud takistavad samuti paralleelsete volituste süsteemi artiklite 101 ja 102 rakendamiseks, mis toimub tihedas koostöös Euroopa konkurentsivõrgustiku raames. Kõnealune süsteem eeldab seda, et ametiasutused usaldavad üksteist teabe kogumisel üksteise huvides. Siiski ei toimi süsteem hästi, kui on jätkuvalt liikmesriikide konkurentsiasutusi, kellel puuduvad asjakohased faktide kogumise vahendid. Muud vajakajäämised liikmesriikide konkurentsiasutuste suutes pakkuda vastastikust abi kahjustavad samuti Euroopa konkurentsioiguse rakendamise süsteemi, mis on kavandatud toimima ühtse tervikuna. Näiteks ei saa liikmesriikide konkurentsiasutused trahve piiriülevalt sisse nõuda, kui rikkujal puudub asjaomase liikmesriigi territooriumil seadusjärgne asu- või tegevuskoht. Digitaalajastul müüvad paljud ettevõtjad interneti kaudu mitmetesse riikidesse, kuid seadusjärgne asu- või tegevuskoht on neil näiteks ainult ühes liikmesriigis. Praegu on sellised ettevõtjad trahvide eest kaitstud.

Liikmesriikide konkurentsiasutuste vahendite ja tagatiste puudused ja piirangud tähendavad seda, et konkurentsivastaseid tavaid kasutavad ettevõtjad võivad seista silmitsi väga erinevate menetluste tulemustega, sõltuvalt liikmesriigist, kus nad tegutsevad. ELi toimimise

lepingu artiklite 101 või 102 rakendamine ei pruugi nende suhtes üldse kehtida või on see väga ebatõhus, näiteks seetõttu, et tõendeid konkurentsivastase tegevuse kohta pole võimalik koguda või võivad ettevõtjad trahvidest kõrvale hiilida. ELi konkurentsieeskirjade täitmise ebaühtlane tagamine moonutab konkurentsi siseturul ning see kahjustab detsentraliseeritud rakendamise süsteemi, mis kehtestati määrusega (EÜ) nr 1/2003.

Seetõttu on vaja seadusandlikku ettepanekut liikmesriikide konkurentsiasutuste mõjuvõimu suurendamiseks, et neist saaks tõhusamad täitevasutused ning neil oleks piisavad tagatised sõltumatusele ja ressursid ning rakendus- ja trahvimisvolitused. Selliste siseriiklike takistuste kõrvaldamine, mis ei lase liikmesriikide konkurentsiasutustel tagada eeskirjade tõhusat täitmist, aitab kõrvaldada konkurentsimoonutused siseturul ning lõpetab tarbijate ja ettevõtjate (sh VKEd) ebasoodsamasse olukorda paneku ning meetmete tõttu kannatamise. Liikmesriikide konkurentsiasutuste võimalus anda üksteisele vastastikust abi tagab võrdsemad tingimused ja tiheda koostöö Euroopa konkurentsivõrgustiku raames.

Ettepanek on osa komisjoni 2017. aasta tööprogrammist² ja selle aluseks on Euroopa konkurentsivõrgustiku raames alates 2004. aastast omandatud kogemused.

Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega

Ettepanekuga täiendatakse määrust (EÜ) nr 1/2003, võimaldades liikmesriikide konkurentsiasutustel olla tõhusad täitevasutused, mis tähendab, et viiakse ellu kõnealuse õigusaktiga kehtestatud detsentraliseeritud rakendamissüsteemi täielik potentsiaal. Eelkõige antakse sisu määruse (EÜ) nr 1/2003 artiklile 35, milles nõutakse, et liikmesriigid peavad määrama konkurentsiasutused nii, et määruse sätteid ka tegelikult järgitakse. Liikmesriikide konkurentsiasutustele tõhusa otsustusõiguse ja trahvimisvolituste andmine tähendab, et määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 5 nõudeid (mis annavad liikmesriikide konkurentsiasutustele õiguse võtta vastu otsuseid ja kehtestada trahve ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamisel) täpsustatakse ja järgitakse täielikult. Liikmesriikide konkurentsiasutustele tõhusa uurimispädevuse andmine tähendab seda, et täidetakse määruse (EÜ) nr 1/2003 artiklis 22 sätestatud nõuet, et liikmesriikide konkurentsiasutused saavad võtta meetmeid Euroopa konkurentsivõrgustiku liikmete nimel. 2016. aasta teatises „ELi õigus: parema kohaldamisega paremad tulemused“³ rõhutab komisjon, kui oluline on jõuline, tõhus ja tulemuslik rakendamissüsteem, tagamaks seda, et liikmesriigid kohaldavad ja rakendavad ELi õigust täies ulatuses ning tagavad selle täitmise. Teatises toonitatakse, et ELi õiguse täitmise tagamine on endiselt probleem ning soovitatakse suuremat keskendumist rakendustegevusele, mis teenib üldist huvi.

Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega

Ettepanek on täielikult kooskõlas ja kokkusobiv liidu olemasolevate tegevuspõhimõtetega teistes valdkondades, eelkõige nendega, mis annavad liikmesriikide konkurentsiasutustele või Euroopa konkurentsivõrgustikule konkreetse konsulteerimise, koostöö, seire, aruandluse ja otsuste tegemise rolli⁴.

² COM(2016) 710 (final).

³ Komisjoni teatis „ELi õigus: parema kohaldamisega paremad tulemused“, C/2016/8600, (ELT C 18, 19.1.2017, lk 10).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (EÜT 2002, L 108, lk 33); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ (ELT 2009 L 211, lk 55); Euroopa

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

Õiguslik alus

Käesolev ettepanek põhineb ELi toimimise lepingu artiklitel 103 ja 114, kuna sellega üritatakse saavutada mitmeid lahutamatu seotud eesmärgi, milleks on: 1) rakendada põhimõtteid, mis on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklites 101 ja 102, võimaldades liikmesriikide konkurentsiasutustel olla tõhusamad täitevasutused; 2) tagada, et siseturu konkurentsi ei moonutata ning tarbijaid ja ettevõtjaid ei panda ebasoodsasse olukorda siseriiklike õigusaktide ja meetmete tõttu, mis ei võimalda liikmesriikide konkurentsiasutustel olla tõhusad täitevasutused; 3) tagada, et siseriiklikus konkurentsioiguses on olemas tagatised ja vahendid juhuks, kui seda rakendatakse paralleelselt ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102, et oleks õiguskindlus ja võrdsed tingimused; ning 4) kehtestada tõhusad eeskirjad vastastikuse abi kohta, et tagada siseturu tõrgeteta toimimine ja tihe koostöö Euroopa konkurentsivõrgustiku raames.

Selle tagamine, et liikmesriikide konkurentsiasutustel oleks vahendid ja instrumendid olemaks tõhusamad täitevasutused, kuulub ELi toimimise lepingu artikli 103 lõike 1 reguleerimisalasse, kuna sellega soodustatakse konkurentsieskirjade täit tõhusust. Artikli 103 lõikega 1 antakse nõukogule õigus võtta vastu määrusi või direktiive „artiklites 101 ja 102 esitatud põhimõtete kohaldamiseks“. Eelkõige saab selliseid meetmeid võtta vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 103 lõike 2 punktile e, et „määrata kindlaks suhted siseriiklike seaduste ja nii käesoleva jao kui ka käesoleva artikli alusel vastuvõetud sätete vahel“ ning 103 lõike 2 punktile a, et „tagada kinnipidamine artikli 101 lõikes 1 ja artiklis 102 sätestatud keeldudest, kehtestades selleks sätteid trahvide rakendamiseks“.

Sellest õiguslikust alusest ainult aga ei piisa, kuna nii kavandatava direktiivi eesmärk kui ka sisu lähevad sellest õiguslikust alusest kaugemale. Kavandataval direktiivil on sõltumatu eesmärk püüda tugevdada siseturu toimimist järgmiselt: 1) võidelda siseriiklike õigusnormide vastu, mis takistavad liikmesriikide konkurentsiasutustel olemast tõhusad täitevasutused, luues seeläbi Euroopa ettevõtjate ja tarbijate võrdsema kaitse; 2) tagada, et siseriiklikus konkurentsioiguses on olemas tagatised ja vahendid juhuks, kui seda rakendatakse paralleelselt ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102, et oleks õiguskindlus ja võrdsed tingimused; ning 3) kehtestada tõhusad eeskirjad vastastikuse abi kohta, et tagada siseturu tõrgeteta toimimine ja tihe koostöö Euroopa konkurentsivõrgustiku raames.

Mõnes liikmesriigis ei võimalda siseriiklikud õigusaktid konkurentsiasutustel kehtestada tõhusaid trahve ettevõtjatele ELi konkurentsieskirjade rikkumise eest. Rikkumise toime pannud ettevõtjad sellistes liikmesriikides, kus puuduvad tõhusad trahvimisvolitused, on seega sanktsioonide eest kaitstud ning neil puudub stiimul tegutseda kooskõlas ELi konkurentsieskirjadega. See süvendab turumoonutusi kogu Euroopas ja õhnestab siseturgu.

Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1211/2009, millega luuakse elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste ühendatud amet (BEREC) ja büroo (ELT 2009, L 337, lk 1); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1227/2011 energia hulgimüügituru terviklikkuse ja läbipaistvuse kohta (ELT 2011, L 326, lk 1); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. novembri 2012. aasta direktiiv 2012/34/EL, millega luuakse ühtne Euroopa raudteepiirkond (ELT 2012, L 343, lk 32); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1308/347, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT 2013, L 347, lk 671); Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 537/158, mis käsitleb avaliku huvi üksuste kohustusliku auditi erinõudeid ning millega tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2005/909/EÜ (ELT 2014, L 158, lk 77).

Leebusprogrammide aluspõhimõtete erinevused liikmesriikide vahel põhjustavad ettevõtjate erinevat kohtlemist sõltuvalt sellest, milline asutus meetmeid võtab. Ainult ELi tasandi meetmetega saaks tagada, et on olemas ühised aluspõhimõtted leebema kohtlemise võimaldamiseks, andes sellega ettevõtjatele võrdsemad tingimused.

Siseriiklike seaduste piirangud või puudused võivad takistada liikmesriikide konkurentsiasutustel tõhusat tõendite kogumist. Meetmed, mis kahjustavad konkurentsiasutuste sõltumatust või piiravad nende vahendeid, pärinevad liikmesriikidest endist. Näiteks sõltumatuse piiramine võib olla põhjendatud vajadusega paremini kontrollida asutuse otsuseid. Valitsuse võime mõjutada või survestada liikmesriigi konkurentsiasutust võib põhjustada olukorra, kus poliitilisi kaalutlusi peetakse tähtsamaks usaldusväärsest konkurentsi tagamisest, mis põhineb juriidilistel ja majanduslikel argumentidel, ning see kahjustab siseturul tegutsevaid ettevõtjaid.

Liikmesriikide konkurentsiasutuste vahendite ja tagatiste puudused ja piirangud tähendavad seda, et konkurentsivastaseid tavasid kasutavate ettevõtjate suhtes ei pruugi ELi toimimise lepingu artiklite 101 või 102 rakendamine üldse kehtida või on see väga ebatõhus, näiteks seetõttu, et tõendeid konkurentsivastase tegevuse kohta pole võimalik koguda või võivad ettevõtjad trahvidest kõrvale hiilida. Ettevõtjad ei suuda jõukohaselt konkureerida, kui on võimalusi konkurentsivastaseks tegevuseks. Seega puudub ettevõtjatel stiimul neile turgudele siseneda ja oma asutamiseõigust teostada ning kaupu tarnida või teenuseid osutada. Tarbijad, kes asuvad liikmesriikides, kus konkurentsieeskirjade täitmist täiel määral ei tagata, jäävad ilma kasust, mida toob tõhusate konkurentsi tagamise meetmete kohaldamine sellise konkurentsivastase tegevuse suhtes, mille tulemusel kaupade ja teenuste hinnad püsivad kunstlikult kõrged. ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 ebaühtlane kohaldamine üle Euroopa moonutab seega konkurentsi siseturul ja takistab siseturu nõuetekohast toimimist.

Siseriiklike õigusaktide ühtlustamine toimub kavandatud direktiiviga ka teisel moel, kuna selle kohaldamisala hõlmab siseriiklikke konkurentsieeskirju. Praktikas kohaldab suurem osa liikmesriikide konkurentsiasutustest sama juhtumi puhul siseriiklikke konkurentsieeskirju paralleelselt ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102. Kavandatav direktiiv mõjutab paratamatult siseriiklikku konkurentsioigust, mida liikmesriikide konkurentsiasutused paralleelselt kohaldavad. Kui liikmesriigi konkurentsiasutus teeb uurimistoiminguid juhtumi varases etapis, on sageli keeruline aru saada, kas tekib mõju kaubandusele, mistõttu tuleks kohaldada ELi konkurentsioigust. Sellest tulenevalt peab liikmesriigi konkurentsiasutus eeldama, et kohaldatakse mõlemat õigust. See tähendab, et kui liikmesriigi konkurentsiasutus kasutab ettepanekus ettenähtud õigust koguda digitaalseid tõendeid, teeb ta seda nii ELi kui ka liikmesriigi õigusaktide kohaldamiseks. Seega on raske, kui mitte võimatu, eristada siseriiklike õigusnormide ning ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 paralleelset kohaldamist. Kui siseriiklikus konkurentsioiguses ei ole tagatiseid ja vahendeid juhuks, kui seda rakendatakse paralleelselt ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102, põhjustaks see õiguskindlusetust ja ebavõrdseid tingimusi. Et leebema kohtlemise ja menetlusmaterjalide kaitse oleks asjakohane, peab seda rakendama mitte üksnes siis, kui liikmesriikide konkurentsiasutused menetlevad ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamist, vaid ka samaväärsete siseriikliku õiguse sätete eraldiseisva kohaldamise ajal.

Puudused ja piirangud liikmesriikide konkurentsiasutuste suutes pakkuda vastastikust abi kahjustavad samuti Euroopa konkurentsioiguse rakendamise süsteemi, mis on kavandatud toimima ühtse tervikuna. Näiteks ei saa enamik liikmesriikide konkurentsiasutusi teatada oma peamistest rakendusmeetmetest või trahve piiriülevalt sisse nõuda, kui rikkujal ei ole nende territooriumil seadusjärgset asu- või tegevuskohta. Praegu on sellised ettevõtjad trahvide eest

kaitstud. Sellest tulenev konkurentsieeskirjade ebatõhus rakendamine moonutab konkurentsi seaduskuulekate ettevõtjate jaoks ja vähendab tarbijate usaldust siseturu vastu, eeskätt digikeskkonnas. Nimetatud erinevuste kõrvaldamine, nähes ette süsteemi esmasteks piiriülesteks vastuväideteks ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 väidetavate rikkumiste ja nendega soetud otsuste korral, ning pädeva konkurentsiasutuse määratud trahvide piiriülene sissenõudmine on väga olulised, et tagada Euroopas võrdsed tingimused ning vältida konkurentsimoonutusi. Samamoodi tuleks selleks, et tagada paralleelsete volituste süsteemi sujuv toimimine Euroopa konkurentsivõrgustikus, peatada siseriiklike aegumistähtaegade kohaldamine, kui juhtumit menetlevad teise liikmesriigi konkurentsiasutused või komisjon.

Siseriiklike õigusaktide lähendamine, pidades silmas konkreetseid eesmärke, mis kajastuvad täielikult kavandatava direktiivi tekstis, läheb kaugemale ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamisest ning puudutab pigem siseturu nõuetekohast toimimist.

Kokkuvõttes järgib direktiivi ettepanek nii oma eesmärgilt kui ka sisult kaht tagamõtet, millest üks on seotud ELi konkurentsipoliitika tõhusa kohaldamisega ja teine siseturu nõuetekohase toimimisega. Need komponendid on omavahel lahutamatu seotud: selle tagamine, et liikmesriikide konkurentsiasutused oleksid tõhusad täitevasutused, tähendab tingimata selliste sätete vastuvõtmist, millega kõrvaldatakse siseriiklikest õigusaktidest takistused, mis toovad kaasa ebaühtlase rakendamise, moonutades seega konkurentsi siseturul. Tarbijad ja ettevõtjad ei satuks ebasoodsasse olukorda siseriiklike õigusaktide ja meetmete tõttu, mis takistavad konkurentsiasutustel tõhusaks täitevasutuseks olemist. Õiguskindluse ja võrdsete tingimuste tagamiseks on vaja, et liikmesriikide konkurentsiasutustel oleksid siseriikliku konkurentsioiguse kohaldamisel samad tagatised ja vahendid, kui neid rakendatakse paralleelselt ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102. Sätendada tuleb ka tõhusad piiriülensed mehhanismid, millega nähakse ette vastastikuse abi andmine, et tagada võrdsemad võimalused ning kaitsta paralleelsete volituste süsteemi Euroopa konkurentsivõrgustiku raames. Neid omavahel seotud, kuid siiski eraldiseisvaid eesmärke, ei saa saavutada eraldi, võttes vastu kaks erinevat õigusakti. Näiteks ei ole kasulik jagada kavandatud direktiiv üheks õigusaktiks, mis põhineb ELi toimimise lepingu artiklil 103, millega nähakse ette vahendid ja meetmed ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamiseks, ning teiseks õigusaktiks, mis põhineb ELi toimimise lepingu artiklil 114, milles nõutakse, et liikmesriigid kehtestaksid samad eeskirjad siseriikliku konkurentsioiguse kohaldamiseks, kui seda kohaldatakse paralleelselt ELi konkurentsioigusega. Nendel põhjustel põhineb ettepanek ka ELi toimimise lepingu artiklil 114.

Subsidiarsus

Määrusega (EÜ) nr 1/2003 kehtestati konkurentsioiguse rakendamise detsentraliseeritud süsteem, kuid selle süsteemi kogu potentsiaali ei ole veel ära kasutatud. Kavandatava direktiiviga tagatakse, et konkurentsieeskirju rakendatakse riiklikul tasandil tõhusalt, andes liikmesriikide konkurentsiasutustele tagatised ja vahendid, mida nad vajavad tõhusaks täitevasutuseks olemiseks.

Liikmesriikide konkurentsiasutused kohaldavad piiriülese mõõtmega eeskirju

EL peaks võtma meetmeid, et lahendada probleeme seoses sellega, et liikmesriikide konkurentsiasutused kohaldavad ELi eeskirju, millel on piiriülene mõõde. Ühe liikmesriigi konkurentsiasutuse rakendusmeetmed võivad mõjutada konkurentsi, ettevõtjaid ja tarbijaid teises liikmesriigis, nt üleriigiline kartell tavaliselt välistab konkurendid teistest liikmesriikidest. Kui liikmesriikide konkurentsiasutustel ei ole vajalikke rakendusvahendeid (nt ressursside vähesus), võib sellel olla otsene negatiivne mõju tarbijatele ja ettevõtjatele

mitte ainult konkurentsiasutuse asukohaliikmesriigis, vaid ka teistes liikmesriikides, samuti võib see mõjutada konkurentsiasutuste suudet teha koostööd kogu Euroopas. Liikmesriik Y ei saa tegeleda vahendite puudumisega liikmesriigis X, mistõttu saab seda probleemi lahendada üksnes ELi tasandil võetavate meetmetega.

Tagada piiriülese koostöö tõhus toimimine

Ainult ELi tasandi meetmetega saab tagada, et määrusega (EÜ) nr 1/2003 kehtestatud koostöösüsteem toimib piisavalt. Määruse (EÜ) nr 1/2003 üks peamisi elemente on see, et nähakse ette koostöömehhanismid, mis võimaldavad liikmesriikide konkurentsiasutustel uurida väidetavaid rikkumisi väljaspool oma liikmesriigi piire. Üks konkurentsiasutus võib paluda teise riigi konkurentsiasutusel viia tema nimel läbi uurimistoiminguid, et koguda tõendeid, mis asuvad teises jurisdiktsioonis. Nagu eespool märgitud, ei toimi kõnealune mehhanism hästi, kui kõikidel liikmesriikide konkurentsiasutustel ei ole tõhusaid volitusi kontrollide tegemiseks või teabe nõudmiseks. Kõnealust küsimust on jällegi keeruline lahendada riiklikul tasandil. Näiteks juhul, kui liikmesriigi A konkurentsiasutus vajab abi liikmesriigi B konkurentsiasutuselt, et viimane koguks tõendeid, mis asuvad selle liikmesriigi territooriumil, kuid liikmesriigi B konkurentsiasutusel ei ole volitusi tõendite kogumiseks, ei saa liikmesriik A sellega seoses suurt midagi teha.

Konkurentsiasutuste leebusprogrammide omavaheline seotus Euroopas

Leebusprogrammid on omavahel seotud, kuna ettevõtjad esitavad sageli taotlused mitmetele ELi jurisdiktsioonidele ning nad vajavad garantiid piiriülese õiguskindluse kohta. Viimase kümnendi kogemused on näidanud, et liikmesriigid eraldi ei saa piiriülest õiguskindlust piisaval määral saavutada. Leebusprogrammide erinevused toovad leebema kohtlemise taotlejatele kaasa erinevad tulemused seoses sellega, kas nad üldse saavad kaitse trahvide eest või trahvide vähendamise. Ettevõtjatel, kes kaaluvad kartellikäitumisest teatamist mitmetes jurisdiktsioonides, et saada leebemat kohtlemist, puudub kindlustunne, kas ja millises ulatuses nad sellest kasu saavad. Vaja on ELi meetmeid tagamaks, et leebussüsteem on kättesaadav ja seda kohaldatakse ühtemoodi kõikides liikmesriikides.

Riiklikud õigusaktid võivad takistada liikmesriikide konkurentsiasutustel olemast tõhusamad täitevasutused

Nagu on selgitatud eespool õigusliku aluse osas, võivad siseriiklikud õigusaktid takistada konkurentsiasutustel olemast piisavalt iseseisvad, omamast tõhusaid vahendeid rikkumiste tuvastamiseks ja määramast ettevõtjatele trahve ELi konkurentsieskirjade rikkumise eest. Selle probleemi lahendamiseks on vaja võtta meetmeid ELi tasandil.

Kogemus näitab, et ELi õigusaktide puudumise korral on liikmesriikide konkurentsiasutustel kõigi vajalike vahendite saamine ebatõenäoline

Vabatahtlikku tegevuse kiirendamiseks riiklikul tasandil on sageli võetud pehmeid meetmeid, kuid siiski puuduvad mõnedel konkurentsiasutustel veel tagatised ja vahendid, et olla tõhusad täitevasutused. Pärast enam kui kümnet aastat on selge, et muutused, mis pidid muutma määrusega (EÜ) nr 1/2003 kehtestatud detsentraliseeritud rakendussüsteemi paremaks ja liikmesriikide konkurentsiasutused tõhusamateks täitevasutusteks, tõenäoliselt ei mõju. Mõnedel liikmesriikide konkurentsiasutustel puuduvad teatavad olulised vahendid, mille abil

tuvastada ja karistada rikkumisi, või puuduvad piisavad ressursid määrusega (EÜ) nr 1/2003 kehtestatud detsentraliseeritud süsteemi nõuetekohase toimimise tagamiseks.

Kokkuvõttes ei võimalda olemasolevad riiklikud konkurentsiraamistikud liikmesriikide konkurentsiasutustel rakendada ELi konkurentsieeskirju kogu ELis tõhusamalt. Lisaks ei saa komisjon ELi konkurentsieeskirjade rakendamisel täita ELi nõudeid seoses uurimis- ja karistamisvahendite ning liikmesriikide konkurentsiasutuste ressursside ja institutsioonilise ülesehitusega, kui sellised nõuded puuduvad. Järelikult võib ainult ELi tasandi algatus anda liikmesriikide konkurentsiasutustele võimaluse olla tõhusamad täitevasutused, tagades, et neil on tõhusamad vahendid ja meetmed ELi konkurentsieeskirjade kohaldamiseks.

Proportsionaalsus

Enamike aspektide puhul kehtestatakse ettepanekuga miinimumstandardid, mis võimaldavad liikmesriikide konkurentsiasutustel tõhusalt rakendada ELi konkurentsieeskirju. Sellega tagatakse tasakaal üldiste ja konkreetsete eesmärkide vahel, sekkumata samas liigselt riikide tavadesse. Liikmesriigid võivad kehtestada kõrgemad standardid ja kohandada eeskirju oma riiklike eripäradega. Näiteks võivad liikmesriigid kavandada, korraldada ja rahastada oma konkurentsiasutusi nii nagu õigeks peavad, tingimusel et nende tõhusus on tagatud. Kavandatava direktiiviga tagatakse ka see, et austatakse täielikult nende liikmesriikide õigust, kes on valinud konkurentsieeskirjade täitmise tagamiseks juriidilise mudeli.

Ainult leebema kohtlemise võimaldamise tingimuste korral salajaste kartellide puhul on vaja üksikasjalikumaid eeskirju, et saada lisaväärtust konkurentsioiguse rakendamise seisukohast. Ettevõtjad annavad teada salajastest kartellidest, milles nad on osalenud, üksnes siis, kui neil on piisavalt õiguskindlust selle kohta, kas nad saavad kaitset trahvide eest. Olulised erinevused liikmesriikides kohaldatavates leebusprogrammides põhjustavad leebema kohtlemise taotlejatele õiguskindlusetust, mis võib vähendada nende soovi taotleda leebemat kohtlemist. Kui liikmesriigid saaksid käesoleva direktiivi reguleerimisalas rakendada või kohaldada kas vähem või enam piiravaid leebema kohtlemise eeskirju, oleks see mitte üksnes vastuolus eesmärgiga säilitada võimalike taotlejate soovi taotleda leebemat kohtlemist, et muuta konkurentsieeskirjade täitmise tagamine liidus nii tulemuslikuks kui võimalik, vaid ohustaks ka siseturul tegutsevatele ettevõtjatele võrdsete võimaluste tagamist.

Ettepanekuga kehtestatav lähenemisviis aitab suurendada liikmesriikide konkurentsiasutuste tõhusust, sekkudes minimaalselt konkurentsiasutuste riiklikesse eripäradesse, kasutades kõige üksikasjalikumaid eeskirju ainult juhul, kui see on tingimata vajalik tulemusliku rakendamise tagamiseks.

Kõnealune läbikaalutud lähenemisviis ei ole radikaalne muutus, vaid loogiline areng liidu õiguse nõudes, et liikmesriigid peavad ette nägema tõhusad menetlused ja karistused ELi eeskirjade täitmise tagamiseks. Euroopa Liidu Kohus on seisukohal, et siseriiklikud õigusaktid peavad tagama ELi konkurentsioiguse täieliku tõhususe⁵. Euroopa Kohus on samuti leidnud, et konkurentsiasutuste toimimise üksikasjalikud riiklikud menetluseeskirjad ei tohi ohustada määruse (EÜ) nr 1/2003 eesmärke, milleks on tagada ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tõhus kohaldamine kõnealuste asutuste poolt⁶.

Vahendi valik

⁵ Kohtuasi C-557/12, Kone AG vs. ÖBB-Infrastruktur AG, EU:C:2014:1317, punkt 32.

⁶ Kohtuasi C-439/08: Vlaamse federatie van verenigen van Brood- en Banketbakkers, Ijsbereiders en Chocoladebewerders (VEBIC) VZW, EU:C:2010:739, punktid 56 ja 57.

Kõnealuse direktiivi ettepaneku eesmärk on suurendada liikmesriikide konkurentsiasutuste tõhusust, loomata siiski universaalselt sobivaid lahendusi, vaid võttes arvesse liikmesriikide õigustraditsioone ja institutsionaalseid eripärasid. Seetõttu on direktiiv parim viis tagada, et liikmesriikide konkurentsiasutustel on vajalikud garantiid tõhusamaks täitevasutuseks olemiseks, sekkumata põhjendamatult riigi eripäradesse ja traditsioonidesse. Erinevalt määrusest saavad liikmesriigid ise valida asjakohaseimad vahendid direktiiviga kehtestatud meetmete rakendamiseks. Lisaks sellele on direktiiv paindlik vahend, millega tagatakse, et liikmesriikide konkurentsiasutustel on nõutav sõltumatus ja ressursid ning rakendus- ja trahvimisvolitused, jättes liikmesriikidele võimaluse minna soovi korral kaugemale.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll

Aastatel 2013–2014 viis komisjon läbi nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2003 toimivuse hindamise. Kõnealusele analüüsile tuginedes leiti 2014. aasta komisjoni teatises „Kümme aastat kartellidevastast võitlust määruse 1/2003 alusel“, et liikmesriikide konkurentsiasutused võiksid olla tõhusamad täitevasutused, ning määratleti mitu tegevusvaldkonda, et edendada tõhusat rakendamist konkurentsiasutuste poolt, garanteerides, et riiklikud konkurentsiasutused: 1) omaksid piisavaid ressursse ja oleksid piisavalt sõltumatud; 2) omaksid tõhusaid vahendeid; 3) saaksid kehtestada tõhusaid trahve; ja 4) eviksid toimivaid leebusprogramme⁷.

2014. aasta teatis põhineb aruandel „Viis aastat määruse 1/2003 kehtimisest“, milles leiti, et liikmesriikide konkurentsiasutustele õiguse andmine ELi konkurentsieeskirjade kaasrakendamiseks, on rakendamist positiivselt mõjutanud⁸. Sellegipoolest leiti, et arenguruumi veel on, eelkõige tagamaks, et liikmesriikide konkurentsiasutustel oleksid tõhusad rakendusvolitused ja trahvimisvahendid.

Konsulterimine sidusrühmadega

Ajavahemikul 4. november 2015 kuni 12. veebruar 2016 korraldas komisjon avaliku konsultatsiooni ELi uuringu kujul, mis oli jaotatud kaheks osaks. Esimene osa sisaldas üldisi küsimusi spetsialiseerimata sidusrühmadele ja teine oli suunatud sidusrühmadele, kellel olid põhjalikumaid teadmised ja/või kogemused konkurentsiküsimustes.

Konsultatsioon oli jätkuks komisjoni teatisele „Kümme aastat kartellidevastast võitlust määruse nr 1/2003 alusel“, milles määrati kindlaks mitmed tegevusvaldkonnad, et suurendada liikmesriikide konkurentsiasutuste volitusi ELi konkurentsieeskirjade täitmise tagamisel. Konsultatsiooni teise osa käsitles nelja peamist küsimust: i) liikmesriikide konkurentsiasutuste ressursid ja sõltumatus; ii) liikmesriikide konkurentsiasutuste rakendusvahendid; iii)

⁷ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Kümme aastat kartellidevastast võitlust määruse 1/2003 alusel – saavutused ja tulevikuväljavaated“ (COM(2014) 453) ning sellele lisatud komisjoni talituste töödokumentid: „Kümme aastat kartellidevastast võitlust määruse nr 1/2003 alusel“ (SWD(2014) 230) ja „Konkurentsieeskirjade jõustamise tõhustamine riiklike konkurentsiasutuste poolt: institutsioonilised ja menetluslikud küsimused“ (SWD(2014) 231), <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/legislation/regulations.html>.

⁸ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Aruanne määruse nr 1/2003 toimimise kohta“ (KOM(2009) 206 (lõplik) ning sellele lisatud komisjoni talituste töödokument SEC(2009) 574 final, <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/legislation/regulations.html>.

liikmesriikide konkurentsiasutuste volitused ettevõtjate trahvimiseks; ning iv) leebusprogrammid.

Sidusrühmadelt saadi 181 vastust. Vastuseid saadi eraisikutelt, õigusbüroodelt ja konsultatsioonifirmadelt, äriühingutelt ja ettevõtjate ühendustelt, tarbijate organisatsioonidelt, akadeemilistelt ringkondadelt, valitsusvälistelt organisatsioonidelt, ametiühingutelt, mõttekodadelt ning riigiasutustelt, sealhulgas mitmetelt ministriumidelt ja konkurentsiasutustelt nii ELis kui ka väljaspool seda.

76 % vastanutest leidis, et liikmesriikide konkurentsiasutused saaksid ELi konkurentsieeskirju rakendada tõhusamalt kui praegu. Lisaks arvas 80 %, et tuleks võtta meetmeid liikmesriikide konkurentsiasutuste rakendamise parandamiseks. Sidusrühmade kategooriate kaupa toetasid meetmete võtmist: 100 % akadeemilistest asutustest, tarbijaorganisatsioonidest, ametiühingutest ja liikmesriikide konkurentsiasutustest, kes osalesid avalikus konsultatsioonis; 86 % valitsusvälistest organisatsioonidest; 84 % konsultatsioonifirmadest/õigusbüroodest; 77 % ettevõtjatest/VKEdest/mikroettevõtetest/FIEdest; 67 % mõttekodadest ja 61 % ettevõtjate ühendustest. 64 % avalikus konsultatsioonis osalenud sidusrühmadest toetas ideed, et neid meetmeid peaksid võtma ELi ja liikmesriigid üheskoos. 19 % toetas üksnes ELi tasandi meetmeid ja 8 % üksnes liikmesriikide meetmeid⁹.

Lisaks avalikule konsultatsioonile korraldasid Euroopa Parlamendi majandus- ja rahanduskomisjon (ECON) ja komisjon 19. aprillil 2016 avaliku arutelu, mille eesmärk oli anda ekspertidele ja sidusrühmadele võimalus avaldada arvamust avaliku konsultatsiooni kohta. Arutelu järgnes kaks paneeldiskussiooni avaliku konsultatsiooniga hõlmatud nelja teema üle. Nendel aruteludel osalenud ligikaudu 150 sidusrühma, sealhulgas akadeemilised ringkonnad, ettevõtjad (suured ja väikesed), konsultatsioonifirmad, ettevõtjate ühendused, õigusbürood, ajakirjandus, eraisikud ja riigiasutused, toetasid laialdaselt algatuse eesmärke.

Lisaks korraldati kaks kohtumist asjaomaste ministriumidega, et saada esialgset tagasisidet. 12. juunil 2015 teatati ministriumidele peamistest probleemidest, mille komisjon oli tuvastanud. 14. aprill 2016 toimus teine kohtumine ministriumide ja liikmesriikide konkurentsiasutustega, kus neid teavitati avaliku konsultatsiooni tulemustest.

Avaliku konsultatsiooni, avaliku arutelu ja ministriumidega toimunud kohtumiste tulemusi on ettepanekus arvesse võetud.

Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine

Komisjon kogus koostöös kõigi liikmesriikide konkurentsiasutustega ulatuslikult andmeid, et saada põhjalik ülevaade hetkeolukorrast.

Mõju hindamine

Komisjoni koostatud mõju hindamise aruanne käsitleb kõiki käesoleva ettepanekuga seotud peamisi aspekte. Uuriti nelja poliitikavarianti. Eelistatud variant, mida rakendatakse käesoleva ettepanekuga, on võtta ELi seadusandlik meede, millega tagatakse liikmesriikide konkurentsiasutustele minimaalseid vahendid ja instrumendid olemaks tõhusad täitevasutused, ning mida täiendatakse vajaduse korral nii pehmete meetmete kui ka üksikasjalike eeskirjadega.

⁹ Ülejäänud 8 % vastas: „ei tea / ei ole asjakohane“

Ülejäänud kolm poliitikavarianti, mida mõju hindamise aruandes uuriti, olid järgmised: i) lähtestsenaariumiga, mille kohaselt ELi meetmeid ei võetaks, suure tõenäosusega poliitika eesmärke ei saavutataks ning see ei oleks kooskõlas sidusrühmade ootustega; ii) variant, millega võetaks ainult pehmeid meetmeid, ei annaks kindlat õiguslikku alust, mis tagaks, et kõigil konkurentsiasutustel oleksid vajalikud vahendid tõhusaks täitevasutuseks olemiseks. Lisaks on pehmed meetmed olnud jõus mitu aastat, kuid eesmärki, milleks on määrusega (EÜ) nr 1/2003 kehtestatud detsentraliseeritud süsteem täieliku potentsiaali realiseerimine, ei ole saavutatud; iii) variant, millega antaks liikmesriikide konkurentsiasutustele üksikasjalikud ja ühtsed vahendid ELi õigusaktiga, võimaldaks mõningast lisakasu võrreldes eelistatud variandiga, kuid samal ajal kaasneks suurem sekkumine liikmesriikide õigussüsteemidesse ja -traditsioonidesse.

Eelistatud poliitikavariandi hindamine näitas, et nii kvalitatiivselt kui ka kvantitatiivselt (näiteks positiivne mõju kogutootlikkusele, mis on SKP põhikomponent)¹⁰ on kasu tunduvalt suurem kui rakenduskulu.

Komisjoni õiguskontrollikomitee kommenteeris esialgset mõjuhindangut 2016. aasta septembris ning esitas 2016. aasta detsembris oma pooldava arvamuse, mida võeti nõuetekohaselt arvesse¹¹. Võttes arvesse kõnealuseid märkusi, on lõplikus mõjuhindangus esitatud kõik subjektiivsed tõendid probleemi olemuse kirjeldamiseks, rohkem üksikasju kaalutud poliitikavariantide kohta ning eelistatud poliitikavariandi kulude ja tulude detailne analüüs, mis näitab, kuidas ettepaneku kasu kaalub üles sellega kaasnevad kulud. Lõplikus mõjuhindangus käsitletakse põhjalikumalt kvantitatiivsete hinnangute piiranguid ja ebamäärasusi, antakse parem ülevaade sidusrühmade seisukohtadest avaliku konsultatsiooni käigus ning tõendatakse kaalutud variantide vastavust subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetele.

Keda ettepanek mõjutab ja milline see mõju on

Konkurentsiasutuste mõjuvõimu suurendamine, et neist saaks tõhusamad täitevasutused, on kasulik kõikidele tarbijatele ja ettevõtjatele, nii suurtele kui ka väikestele, sest edendatakse tõhusat konkurentsi ja luuakse võrdsemad tingimused. Seetõttu ei ole vaja ette näha diferentseeritud kohaldamisala, näiteks kohaldada VKEde suhtes lihtsustatud korda või jätta nad üldse välja.

Liikmesriikide konkurentsiasutused

Liikmesriikide konkurentsiasutused on algatuse peamised kasusaajad ja koos ettevõtjatega on nad need, keda projekt kõige otsesemalt mõjutab. Ettepaneku rakendamise korral antakse liikmesriikide konkurentsiasutustele tõhusad vahendid ja meetmed, et leida tõendusmaterjali rikkumiste kohta, trahvida seadust rikkunud ettevõtjaid, tegutseda ELi konkurentsieeskirjade täitmise tagamisel sõltumatult, omada ressursse oma ülesannete täitmiseks ning evida tõhusamaid leebusprogramme. See lubab liikmesriikide konkurentsiasutustel võtta tõhusaid täitemeetmeid ja võimaldab neil teha tihedamat koostööd teiste ELi konkurentsiasutustega, mis toob kaasa suurema konkurentsi turgudel. Eelkõige tagatakse sellega, et määrusega (EÜ) nr 1/2003 kehtestatud süsteem teabe piiriüleseks kogumiseks ja vahetamiseks, toimib tõhusalt. See võib tekitada mõningat lisakulu teatavatele avaliku sektori asutustele, näiteks juhul, kui

¹⁰ Vt mõju hindamise aruande punkt 6.3 <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia>.

¹¹ Vt 28. septembri 2016. aasta ja 9. detsembri 2016. aasta arvamusi, mis on kättesaadavad aadressil: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia>. Vt ka mõju hindamise aruande I lisa.

on vaja uusi IT-vahendeid, kuid need kulud on eelduste kohaselt väheolulised. Kõikidele liikmesriikide konkurentsiasutustele ei ole mõju päris sama, kuna vajalikud muudatused sõltuvad iga riigi õigusraamistikust.

Ettevõtjad

Kavandataval algatusel on oluline mõju ka ettevõtjatele. Nii nagu tarbijad kannatavad ka ettevõtjad konkurentsieeskirjade allapoole optimaalset taset rakendamise tõttu, kuna nad seisavad silmitsi tarnijate pakutavate kõrgete hindade negatiivse mõjuga ning innovatsiooni ja valiku madalama tasemega, samuti tekitavad probleeme konkurentide konkurentsieeskirjade rikkumise katsed, millega üritatakse nende turuosa vähendada. Ettepanek suurendab konkurentsieeskirjade täitmise tagamist liikmesriikide konkurentsiasutuste poolt Euroopas, sellega luuakse võrdsed konkurentsitingimused, kus valitseb konkurentsikultuur, millest saavad kasu kõik äriühingud, nii suured kui ka väikesed, kuna see võimaldab neil konkureerida õiglasemalt oma saavutustele tuginedes ja kasvada kogu ühtsel turul. Ühtlasi motiveeritakse ettevõtjaid tegelema innovatsiooniga ning pakkuma paremaid ja kõrgema kvaliteediga tooteid ja teenuseid, mis vastavad tarbijate ootustele.

Ettepanek toob teataval määral kasu ka ettevõtjatele, kelle suhtes toimub uurimine ELi konkurentsieeskirjade väidetava rikkumise kohta. Peamiste tõhusate vahendite kasutuselevõtt erinevate liikmesriikide konkurentsiasutuste jaoks vähendab tulemuste erinevust ettevõtjate jaoks, teeb ELi konkurentsieeskirjade kohaldamise prognoositavamaks ja suurendab õiguskindlust kogu ELis. Ettevõtjad võivad samuti kasu saada tõhusamatest menetlusõigustest, eriti nendes riikides, kus on arenguruumi, samuti suuremast õiguskindlusest leebema kohtlemise taotlemisel. Ettevõtjatele võib esialgu tekkida kulusid seoses uute menetlusnormidega kohanemisega. Samas vähenevad tõenäoliselt ettevõtjate erinevate õigusraamistikega kohanemise kulud, mis on seotud piiriülese tegevusega ühtsel turul.

Seevastu nendel ettevõtjatel, kes rikuvad seadust mõnedes jurisdiktsioonides, on raskem varjata tõendeid, pääseda trahvidest või kasutada ära madalaid trahve.

Tarbijad

Tarbijad saavad kasu eelistest, mida pakub tugevam konkurents turul laiema valiku ja paremate toodete näol Liikmesriikide konkurentsiasutuste vahendite ja meetmete puudus ning võimetus oma potentsiaali ELi konkurentsieeskirjade rakendamisel täielikult ära kasutada tähendab tarbijate jaoks seda, et nad ei saa kasu konkurentsi tagamisest. Ettepanekuga tagatakse tarbijatele kõikjal Euroopas samaväärne kaitse äritavade eest, millega hoitakse kaupade ja teenuste hindu kunstlikult kõrgel, ning sellega suurendatakse innovaatiliste kaupade ja teenuste valikut taskukohase hinnaga.

Põhiõigused

Ettepanekuga tagatakse konkurentsimenetluses osalevate äriühingute põhiõiguste kaitse, eelkõige (ent mitte üksnes) järgmistest valdkondades: ettevõtlusvabadus, õigus omandile, õigus heale haldusele ja õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus (Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklid 16, 17, 41 ja 47). Sellega antakse liikmesriikide konkurentsiasutustele volitused ELi konkurentsieeskirjade rakendamiseks ainult niivõrd, kui see on vajalik ja proportsionaalne. Ettepanek kohustab liikmesriike nägema ette asjakohased kaitsemeetmed nende volituste kasutamise puhul, mis vastavad vähemalt Euroopa Liidu põhiõiguste harta standarditele ja on kooskõlas ELi õiguse üldpõhimõtetega, sealhulgas

füüsiliste isikute andmekaitseõiguste austamine. Kõnealused kaitsemeetmed peaksid eelkõige austama nende ettevõtjate õiguste kaitset, kes osalevad ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rakendamise menetluses, mille oluline osa on õigus olla ära kuulatud. See hõlmab ka õigust saada ametlik teade liikmesriigi konkurentsiasutuse vastuväidetest ELi konkurentsioiguse alusel ja õigust tutvuda toimikuga, et ettevõtjad saaksid oma kaitset ette valmistada. ELi toimimise lepingu artikleid 101 ja 102 kohaldavate liikmesriikide konkurentsiasutuste lõppotsuste adressaadid peaksid omama õigust tõhusale õiguskaitsevahendile nende otsuste vaidlustamiseks kohtus.

Ettepanek sisaldab ka konkreetseid kaitsemeetmeid põhiõiguste austamiseks. Näiteks kontrollideks väljaspool äriruume peaks olema õigusasutuse luba. Põhiõiguste tagatised sisalduvad ka mitmetes sätetes. Näiteks saab konkurentsiasutus teha rahatrahve ja ettekirjutusi parandusmeetmeteks üksnes tingimusel, et need on proportsionaalsed. Liikmesriikide konkurentsiasutused võivad teostada kontrolli ja esitada teabenõuded tingimusel, et need vastavad vajalikkuse kriteeriumidele.

4. MÕJU EELARVELE

Tulemuslik ja tõhus koostöö ning teabevahetus liikmesriikide vahel nõuab turvalist taristut. Selle toimimiseks on vaja Euroopa konkurentsivõrgustiku koostalitlusvõimet. Praeguses mitmeaastases finantsraamistikus rahastatakse neid meetmeid ISA² programmi¹² raames, lähtudes programmi olemasolevatest vahenditest, toetuskõlblikkusest ja prioriseerimiskriteeriumidest. Ettepaneku eelarvemõju pärast 2020. aastat sõltub komisjoni ettepanekust järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kohta ja 2020. aastale järgneva mitmeaastase finantsraamistiku läbirääkimiste tulemustest. Soovituslik summa 1 miljonit eurot aastas on ette nähtud selleks, et säilitada, arendada, kasutada ja toetada kesket infosüsteemi (Euroopa konkurentsivõrgustiku süsteemi) kooskõlas asjakohaste konfidentsiaalsuse ja andmeturbe standarditega. Muud halduskulud, mis tekivad seoses Euroopa konkurentsivõrgustiku tegevusega, nt koosolekute korraldamine, koolitusprogrammide väljatöötamine ja läbiviimine, suuniste ja ühiste põhimõtete avaldamine, on hinnanguliselt 500 000 eurot aastas.

Õigusakti ettepanek ei mõjuta eelarvet ega nõua täiendavaid inimressursse. Üksikasju on selgitatud õigusakti finantselgituses, mis on lisatud käesolevale ettepanekule.

5. MUU TEAVE

Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Komisjon on koostanud rakenduskava, milles määratakse kindlaks peamised probleemid, millega liikmesriigid direktiivi vastuvõtmise ja rakendamise ajal silmitsi seisavad, ning tehakse ettepanekud nende lahendamiseks meetmete võtmiseks.

Rakenduskava hõlmab järgmist: i) ühtne kontaktpunkt komisjoniga funktsionaalse postkasti kaudu, mida liikmesriigid saavad kasutada kõiki kavandatud direktiiviga seotud küsimuste esitamiseks, ning ii) meetmed, mida peaksid Euroopa Komisjon ja liikmesriigid ellu viima, et tegeleda kolme rakendamise seotud peamise probleemiga: a) rakendamine ajakava

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta otsus (EL) 318/2240, millega luuakse Euroopa haldusasutuste, ettevõtete ja kodanike jaoks koostalitlusvõime alaste lahenduste ja ühiste raamistike programm (ISA² programm) kui avaliku sektori ajakohastamise vahend (ELT 2015, L 318, lk 1).

kohaselt, b) väljaõpe ja toetus liikmesriikide konkurentsiasutustele ja c) piisava teabe tagamine äriühingkondatele.

Komisjon jälgib direktiivi ülevõtmist ja rakendamist nii direktiivi ülevõtmiseni kui ka pärast seda.

Direktiivi järelhindamine viiakse läbi 5 aastat pärast selle ülevõtmise kuupäeva.

Selgitavad dokumendid

Kavandatavas direktiivis on sätestatud konkreetsed meetmed, et tagada järgmine: 1) liikmesriikide konkurentsiasutustel on nõutav sõltumatus ja ressursid ning rakendus- ja trahvimisvolitused; 2) siseriiklikus konkurentsioiguses on olemas samad tagatised ja vahendid juhuks, kui konkurentsiasutus rakendab seda paralleelselt ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102; ning 3) konkurentsiasutused saavad üksteisele pakkuda tõhusat vastastikust abi, et tagada tihe koostöö Euroopa konkurentsivõrgustiku raames. Direktiivi ettepanekust tuleneb mitu õiguslikku kohustust. Seetõttu nõuab selle tõhus ülevõtmine konkreetsete ja sihipärase muudatuste tegemist liikmesriikide asjaomastes eeskirjades. Selleks et komisjon saaks kontrollida ülevõtmise nõuetekohasust, ei piisa sellest, et liikmesriigid edastavad rakendussätete teksti, kuna võib olla vaja üldiselt hinnata liikmesriigi õigusaktidest tulenevat korda. Seetõttu peaksid liikmesriigid komisjonile edastama ka selgitavad dokumendid, milles on ära näidatud, milliste liikmesriigi olemasolevate või uute sätetega rakendatakse meetmeid, mis on sätestatud kavandatavas direktiivis.

Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

Ettepanek koosneb 10 peatükist, mis sisaldavad 34 artiklit.

I peatükk – reguleerimise, kohaldamisala ja mõisted

Selles peatükis määratletakse määruse reguleerimisala ja peamised mõisted. Kasutatud mõisted peegeldavad suures osas neid, mida on kasutatud määruses (EÜ) nr 1/2003 ja direktiivis 2014/104/EL, milles käsitletakse kahju konkurentsieeskirjade rikkumise eest¹³.

II peatükk – põhiõigused

Ettepanekuga tagatakse, et liikmesriigid näevad ette asjakohased kaitsemeetmed käesolevas direktiivis sätestatud volituste kasutamise puhul. Kaitsemeetmed peavad vastama vähemalt Euroopa Liidu põhiõiguste harta standarditele ja olema kooskõlas ELi õiguse üldpõhimõtetega¹⁴. Avaliku konsultatsiooni käigus taotlesid juristid, ettevõtjad ja ettevõtjate organisatsioonid, et liikmesriikide konkurentsiasutustel oleksid tõhusad rakendusvolitused, mida tasakaalustaksid paremad menetlustagatised.

III peatükk — sõltumatus ja vahendid

¹³ ELT L 349, 5.12.2014, lk 1.

¹⁴ Vastavalt Euroopa Kohtu praktikale on „nõudmised, mis tulenevad põhiõiguste kaitsest [ELi] õiguskorras, samuti siduvad liikmesriikidele, kui nad rakendavad [ELi] eeskirju“, kohtuotsus Karlsson jt, C-292/97, EU:C:2000:202, punkt 37). Vt ka otsus kohtuasjas Eturase C-74/14, (ECLI:EU:C:2016:42, punkt 38), milles Euroopa Liidu Kohus tuletas meelde, et süütuse presumptsioon on liidu õiguse üldpõhimõte, mis on nüüd sätestatud ka Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 48 lõike 1 (vt selle kohta kohtuotsus E.ON Energie vs. komisjon, C- 89/11 P, ECLI: EU:C:2012:738, punkt 72), mida liikmesriigid peavad järgima, kui nad kohaldavad ELi konkurentsioigust. Vt selle kohta ka kohtuotsust VEBIC, C 439/08, ECLI: EU:C:2010:739, punkt 63.

Selle peatükiga tagatakse, et liikmesriikide konkurentsiasutustel on vajalikud sõltumatuse tagatised. Täpsemalt kehtestatakse tagatised, mille eesmärk on kaitsta liikmesriikide konkurentsiasutuste töötajaid ja juhtkonda väliste mõjutuste eest, kui nad rakendavad liidu konkurentsieeskirju. Selleks tuleb: i) tagada, et nad saaksid täita oma ülesandeid ja kasutada oma volitusi sõltumatult poliitilistest ja muudest välismõjudest; ii) vältida juhiseid üheltki riigiasutuselt või muult ava- või eraõiguslikult üksuselt; iii) tagada, et nad hoiduvad igasugusest tegevusest, mis on kokkusobimatu nende ülesannete täitmise ja volituste kasutamisega; iv) keelata nende juhtkonna ametist vabastamine seoses otsuste tegemisega konkreetsete juhtumite puhul; v) tagada, et neil on õigus määratleda oma prioriteete konkreetsete juhtumite puhul, sealhulgas õigus lükata kaebused tagasi esmatähtsusega seotud põhjustel. Viimati nimetatud aspekti puhul ei mõjuta ettepanek liikmesriikide õigust otsustada iseseisvalt üldiste poliitiliste eesmärkide üle. Avaliku arutelu käigus toetas enamik sidusrühmi meetmeid, mis hõlmavad kõiki nimetatud aspekte. Eelkõige teatasid ettevõtjad sellest, et konkurentsiasutuste suutmatuse prioriteetide seadmisel takistab neil keskendumist rikkumistele, mis põhjustavad kõige enam kahju konkurentsile.

Lisaks kehtestatakse kõnealuses peatükis nõue, mille kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et konkurentsiasutustel on inim-, tehnilised ja finantsressursid, mis on vajalikud ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaste põhiülesannete täitmiseks. Vastav säte võimaldab liikmesriikidel tulla toime majanduse kõikumistega, ilma et ohustataks konkurentsiasutuste tõhusust.

IV peatükk – volitused

Uurimine, otsustusõigus ja otsustamismenetlused on konkurentsiasutuste peamised töövahendid. Praegu on volitused Euroopas aga erinevad ning paljudel liikmesriikide konkurentsiasutustel ei ole kõiki volitusi, mida nad vajaksid. Liikmesriikide uurimis- ja otsustusvolitused on väga erinevad, mis võib märkimisväärselt mõjutada nende tõhusust.

Selleks nähakse ettepanekuga ette minimaalsed peamised uurimisvolitused (volitus kontrollida ettevõtjat tema ruumides ja väljaspool äriruume ning esitada teabenõudeid) ja volitused otsuste tegemiseks (volitused võtta vastu keelav otsus, sealhulgas õigus võtta struktuurilisi või tegevusalaseid kaitsemeetmeid, kohustusi ette nägevaids otsuseid ja ajutisi meetmeid). Avaliku konsultatsiooni käigus toetati laialdaselt meetmete võtmist, et tagada liikmesriikide konkurentsiasutustele sellised volitused. Näiteks sidusrühmad, eelkõige ettevõtjad, rõhutasid, et liikmesriikide konkurentsiasutuste volituste puudumine struktuuriliste parandusmeetmete võtmiseks on eriti problemaatiline ettevõtjate jaoks, kes saavad kahju rikkuja konkurentsivastasest tegevusest.

Ettepanekuga tagatakse, et kõnealused vahendid on tõhusad, nähes rikkumiste korral ette vajalikud karistused. Et karistused oleksid tõsiseltvõetavad, tuleb need arvutada proportsionaalselt asjaomase ettevõtja kogukäibega, kuid liikmesriikidele on jäetud paindlikkus, kuidas seda rakendada (näiteks trahvide tasemete jaoks ei ole sätestatud konkreetseid protsente).

V peatükk – trahvid ja perioodilised karistusmaksed

Konkurentsiasutuste suutlikkus karistada ettevõtjaid, kes rikuvad konkurentsioigust, on keskne rakendusvahend. Trahvide eesmärk on karistada ettevõtjaid, kes on rikkunud konkurentsieeskirju, ning hoida ära samade ja teiste ettevõtjate alustamist või jätkamist

ebaseadusliku tegevusega. Aastal 2009 otsustas Euroopa Liidu Kohus, et „komisjoni ja liikmesriikide konkurentsiasutuste määratud karistuste tõhusus on ELi konkurentsieeskirjade ühetaolise kohaldamise eeldus“¹⁵. Siiski on veel mitmeid küsimusi, mis mõjutavad ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 täitmise tagamist, mis tähendab seda, et ettevõtjad võivad seista silmitsi väga madalate või olematute trahvidega sõltuvalt sellest, milline asutus meetmeid võtab, ning see kahjustab hoiatavat mõju ja võrdseid tingimusi.

Liikmesriikide konkurentsiasutuste määratavad trahvid ELi konkurentsieeskirjade rikkumiste ees erinevad liikmesriigiti. Trahvid võivad olla kehtestatud haldusmenetlusega (liikmesriigi konkurentsiasutuse poolt), muu menetlusega kui kohtumenetlus (kohtud) või kriminaal- või sellega sarnaneva menetlusega (tavaliselt vääratud kohtu poolt või vahel konkurentsiasutuse poolt, kuid kriminaalmenetlusega sarnase (väärteo) menetlusega). Enamikus liikmesriikides on trahvid halduskaristused. Tsiviiltrahve¹⁶ määratakse kolmes liikmesriigis. Viies liikmesriigis määratakse trahve kriminaalmenetluse või sellega sarnaneva menetlusega. Enamikus liikmesriikides, kus trahvid määratakse peamiselt kriminaalmenetlusega (või sarnase menetlusega), on ELi konkurentsioigus alarakendatud, või kui seda isegi rakendati, siis karistusi määrati ajavahemikus 2004–2013 väga harva, Avaliku konsultatsiooni käigus leidis enamik sidusrühmi, et kriminaalõiguse süsteemid ei ole ELi konkurentsieeskirjade tõhusa rakendamise seisukohast kõige tõhusamad. Tegeldes alarakendamise probleemiga, kuid säilitades liikmesriikide paindlikkuse, tagatakse ettepanekuga, et liikmesriikides, kus konkurentsiasutused ei saa täna vastu võtta trahvimisotsuseid, antakse selline õigus konkurentsiasutustele otse või liikmesriigid peavad tagama, et sellised otsused võtab vastu kohus muu kui kriminaalmenetluse käigus. Vajadus muudatusteks on seega minimaalne.

Trahvide arvutamise meetodikas on erinevusi, mis mõjutab oluliselt liikmesriikide konkurentsiasutuste määratavate trahvide taset. Erinevused puudutavad peamiselt: 1) maksimaalset trahvisummat (legaalne ülemmäär) ja 2) trahvi arvutamise parameetreid. Kõnealused erinevused aitavad osaliselt selgitada, miks erinevad trahvid sageli 25 korda, sõltuvalt sellest, milline asutus meetmeid võtab. Sama rikkumise eest võib määrata väga väikeseid trahve, mis tähendab, et trahvide hoiatav mõju on Euroopas väga erinev. Sellele juhiti tähelepanu ka avaliku konsultatsiooni jooksul. Trahvisummad ei pruugi peegeldada tegelikku kahju, mida konkurentsivastane tegevus konkurentsile põhjustab. Liikmesriikide konkurentsiasutused saavad määrata hoiatavalt mõjuvad trahvid, tuginedes ühistele parameetritele. Esiteks peaks olema ühine ülempiir mitte vähem kui 10 % kogukäibest ning teiseks peaksid konkurentsiasutused trahvisumma kindlaksmääramisel lähtuma rikkumise raskusastmest ja kestusest.

Kolmas aspekt puudutab piiranguid selles osas, keda saab trahvide maksmise eest vastutavaks pidada. Mõiste „ettevõtja“ on konkurentsioiguse valdkonnas määratletud Euroopa Kohtu praktikaga. See tähendab, et erinevaid õiguslikke üksusi, mis kuuluvad ühele ettevõtjale, saab pidada solidaarselt vastutavaks trahvide eest, mis on konkreetsele ettevõtjale määratud¹⁷. See saadab selge sõnumi kogu grupile, et hea juhtimistava puudumine ja konkurentsioiguse mittejärgimine ei jää karistusest. Samuti võimaldab trahv peegeldada grupi üldist tugevust, mitte ainult tütarettvõtja oma, muutes sellega trahvi asjakohasemaks ja hoiatavamaks. Mitmed liikmesriikide konkurentsiasutused ei saa praegu pidada emaaettevõtjaid vastutavaks

¹⁵ Otsus kohtuasjas *Inspecteur van de Belastingdienst vs X BV*, C-429/07, ECLI: EU:C:2009:359, punktid 36–39.

¹⁶ Mõistet „tsiviiltrahv“ kasutatakse trahvide puhul, mis määratakse muu kui kriminaalmenetluse käigus.

¹⁷ Otsus kohtuasjas *AkzoNobel NV vs komisjon*, C-97/08 P, ECLI:EU:C:2009:536. Tuleb näidata, et emaaettevõtjal on otsustav mõju rikkumise toime pannud tütarettvõtja üle.

nende kontrolli all olevate tütaretevõtjate rikkumiste eest. Mitmed liikmesriikide konkurentsiasutused ei saa pidada rikkuja õigusjärglasi või nende majandustegevuse edasivijaid trahvide eest vastutavaks või on sellega seoses teatav ebakindlus, sõltumata Euroopa Liidu Kohtu pikaajalisest praktikast See tähendab, et ettevõtjad saavad karistusest kõrvale hiilida lihtsalt sellega, et ühinevad teiste ettevõtjatega või korraldavad ettevõtte ümber. Selle probleemi lahendamiseks sätestatakse ettepanekus, et ettevõtja mõistet kohaldatakse selleks, et trahvida emaettevõtjaid ning ettevõtjate õigusjärglasi ja majandustegevuse edasivijaid.

VI peatükk – leebem kohtlemine

Ettevõtjad annavad teada salajastest kartellidest, milles nad on osalenud, üksnes siis, kui neil on piisavalt õiguskindlust selle kohta, kas nad saavad kaitset trahvide eest. Kõnealuse peatüki eesmärk on suurendada õiguskindlust ettevõtjate jaoks, kes soovivad taotleda leebemat kohtlemist, ning seega säilitada nende stiimulid teha koostööd komisjoni ja liikmesriikide konkurentsiasutustega, vähendades praegusi erinevusi liikmesriikides kohaldatavates leebusprogrammides. Selle saavutamiseks võetakse ettepanekuga seadusesse üle Euroopa konkurentsivõrgustiku leebema kohtlemise näidisprogrammi peamised põhimõtted, millega tagatakse, et liikmesriikide konkurentsiasutused võivad anda kaitset trahvide eest ja trahve vähendada ning lihtsustatud taotlused samadel tingimustel vastu võtta. 61 % avalikus konsultatsioonis osalenud sidusrühmadest leidis, et Euroopa konkurentsivõrgustiku leebema kohtlemise näidisprogrammi vähene rakendamine liikmesriikides on probleem.

Lisaks sätestatakse kõnealuses peatükis, et taotlejatel on viis tööpäeva lihtsustatud taotluse esitamiseks, ning selgitatakse, et liikmesriikide konkurentsiasutused ei tohi paralleelselt esitada ressursimahukaid teabenõudeid, kui komisjon juhtumit uurib. Kui komisjon on otsustanud juhtumist menetluse algatamata jätta, peaks taotlejal olema võimalik esitada täielik leebema kohtlemise taotlus asjaomasele liikmesriigi konkurentsiasutusele.

Käesoleva peatüki lõpetuseks tagatakse leebemat kohtlemist taotlevate ettevõtjate töötajatele ja juhatuse liikmetele, et nende suhtes ei rakendata individuaalseid karistusi (kui need on olemas), kui nad teevad koostööd ametivõimudega. See on oluline, et säilitada ettevõtjatele stiimulid taotleda leebemat kohtlemist, sest nende leebema kohtlemise taotlused sõltuvad sageli oma töötajate täielikust koostööst, ilma et neil oleks hirm karistuse ees.

Samuti tuleks julgustada teavet andma isikuid, kes teavad kartelli olemasolust või toimimisest või muud liiki konkurentsieeskirjade rikkumisest, luues muu hulgas usaldusväärsed ja konfidentsiaalsed teavituskanaalid. Selleks on paljud liikmesriikide konkurentsiasutused kehtestanud või kavatsesid kehtestada tõhusad vahendid, et kaitsta üksikisikuid, kes annavad teavet ELi konkurentsivõrgustiku rikkumisest, kättemaksu eest, milleks on näiteks distsiplinaarmed nende tööandja poolt. Näiteks võttis komisjon 16. märtsil 2017 kasutusele anonüümse rikkumisest teataja vahendi konkurentsijuhtumite puhul¹⁸. Komisjon on rõhutanud, kui oluline on kaitsta rikkumisest teatajaid, ja otsib võimalusi horisontaalsete või täiendavate valdkondlike meetmete võtmiseks ELi tasandil¹⁹.

VII peatükk – vastastikune abi

¹⁸ <http://ec.europa.eu/competition/cartels/whistleblower/index.html>.

¹⁹ http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=54254.

Kõnealuse peatükiga tagatakse, et kui konkurentsiasutus palub teise liikmesriigi konkurentsiasutusel viia tema nimel läbi uurimistoiminguid, et koguda tõendeid teises jurisdiktsioonis, on taotluse esitanud konkurentsiasutuse ametnikel õigus aktiivselt uurimises kaasa lüüa. See muudab selliste kontrollide tegemise tõhusamaks ja tulemuslikumaks.

Samuti nähakse peatükis ette korraldus, mis võimaldab liikmesriikide konkurentsiasutustel vastastikust abi taotleda otsustest teavitamisel ning selliste otsuste täitmisel, millega määratakse trahvid olukorras, kus ettevõtjal puudub asjaomase liikmesriigi territooriumil seadusjärgne asu- või tegevuskoht või puuduvad konkurentsiasutusel vahendid trahvi sissenõudmiseks kõnealusel territooriumil. Selline vastastikune abi on kavandatud nii, et viia miinimumini siseriiklikusse õigusse sekkumine ja see hõlmaks järgmisi kaitsemeetmeid: i) teavitamine ja täitmine toimub kooskõlas taotluse saanud liikmesriigi õigusaktidega; ii) otsused, millega määratakse trahvid, on võimalik täitmisele pöörata vaid siis, kui nad on lõplikud ja neid ei saa tavalises korras edasi kaevata; iii) aegumistähtajad reguleeritakse taotluse esitanud liikmesriigi seaduste kohaselt; iv) taotluse saanud asutus ei ole kohustatud sisse nõudma trahviotsuseid, kui see on selgelt vastuolus selle liikmesriigi avaliku korraga; ning v) vaidlused, mis on seotud meetme seaduslikkusega, kuuluvad taotluse esitanud liikmesriigi pädevusse, samas kui vaidlused seoses teavitamise või taotluse saanud liikmesriigis võetud täitemeetmetega kuuluvad taotluse saanud liikmesriigi pädevusse.

Vastastikune abi on üks selle ettepaneku peamine aspekt, sest see on hädavajalik tihedaks koostööks Euroopa konkurentsivõrgustiku raames ja sellest tulenevalt ka detsentraliseeritud süsteemi edukuseks, millest sõltub ELi konkurentsioiguse tõhus kohaldamine. Tõhusa vastastikuse abita ei saa tekkida võrdsed tingimused ettevõtjate jaoks, mis tegutsevad rohkem kui ühes liikmesriigis, ja selle tagajärjel on siseturu nõuetekohane toimimine takistatud.

VIII peatükk – aegumistähtajad

Selle peatükiga tagatakse, et kui liikmesriigi konkurentsiasutuse või komisjoni menetlus on pooleli, siis aegumistähtajad, mis kehtivad teistele liikmesriikide konkurentsiasutustele, kes võivad asja menetleda seoses sama kokkulepe, ettevõtjate ühenduse otsuse või kooskõlastatud tegevusega, on nende menetluste ajaks peatatud. Sellega tagatakse Euroopa konkurentsivõrgustiku paralleelsete volituste süsteemi tõhus toimimine ning see, et muud riiklikud pädevad saavad hiljem meetmeid võtta, ilma et juhtumid aeguks. Liikmesriikidele jääb vabadus määrata kindlaks oma aegumistähtajad või kehtestada absoluutsed piirangud, tingimusel et need ei muuda ELi konkurentsioiguse täitmise tagamist praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks.

IX peatükk – üldsätted

Käesoleva peatükiga tagatakse, et liikmesriikide konkurentsiasutustel, kellel on parimad võimalused selgitada oma otsuseid, on õigus juhtumid kohtusse anda või neid seal kaitsta²⁰. See aitab vältida kulude ja jõupingutuste dubleerimist, mille on teinud mõned muud asutused, kes neid juhtumeid kaitsevad.

²⁰ Euroopa Kohus on otsustanud, et määruse nr 1/2003 artiklit 35 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis ei anna liikmesriigi konkurentsiasutusele võimalust osaleda kohtus vastustajana niisuguse kaebuse menetluses, mis on esitatud selle asutuse tehtud otsuse peale, VEBIC, C-439/08, ECLI:EU:C:2010:739, punkt 64.

Kõnealusel peatükis sätestatakse ka kaitseklausel, et käesoleva direktiivi kohaselt kogutud teavet saab kasutada ainult sel eesmärgil, milleks see on omandatud, ning seda ei tohi kasutada füüsiliste isikute suhtes karistuste kehtestamiseks.

Lõpetuseks tagatakse peatükiga, et tõendid on vastuvõetavad, olenemata andmekandjast, millele teave on salvestatud, tagamaks, et asjaomased menetlusnormide puhul saab kasutada ka digitaalseid tõendeid.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

mille eesmärk on anda liikmesriikide konkurentsiasutustele volitused konkurentsieeskirjade täitmise tagamise tõhustamiseks ja tagada siseturu nõuetekohane toimimine

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 103 ja 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- 1) Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artiklid 101 ja 102 kuuluvad avaliku huvi valdkonda ja neid tuleks kõikjal liidus tulemuslikult kohaldada, et tagada moonutamata konkurents siseturul. ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tõhus rakendamine on vajalik tagamaks, et Euroopas on üha enam avatud ja konkurentsivõimelisi turge, kus ettevõtjad konkureerivad oma saavutustele tuginedes ja ilma teiste ettevõtjate põhjustatud tõketeta, mis võimaldab neil luua jõukust ja töökohti. See kaitseb tarbijaid selliste äritavade vastu, mille tulemusel hoitakse kaupade ja teenuste hinnad kunstlikult kõrged, ja võimaldab neile laiemat uuenduslike kaupade ja teenuste valikut.
- 2) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 101 ja 102 rakendavad avalik-õiguslikul tasandil liikmesriikide konkurentsiasutused paralleelselt komisjoniga vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 1/2003 ⁽²⁾. Liikmesriikide konkurentsiasutused ja komisjon moodustavad koos võrgustiku, kuhu kuuluvad ametiasutused, mis kohaldavad tihedas koostöös ELi konkurentsieeskirju (Euroopa konkurentsivõrgustik).
- 3) Määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 3 lõikega 1 kohustatakse liikmesriikide konkurentsiasutusi ja kohtuid kohaldama ELi toimimise lepingu artikleid 101 ja 102 kokkulepete või tegevuse suhtes, mis võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust. Praktikas kohaldab suurem osa liikmesriikide konkurentsiasutustest siseriiklikke konkurentsieeskirju paralleelselt ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102- Seetõttu mõjutab käesolev direktiiv, mille eesmärk on tagada, et liikmesriikide konkurentsiasutustel on ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rakendamiseks

¹ ELT C ..., ..., lk ...

² Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 1/2003 asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT L 1, 4.1.2003, lk 1).

nõutavad sõltumatuse tagatised ning rakendus- ja trahvimisvolitused, vältimatult siseriiklikke konkurentsieeskirju, mida liikmesriikide konkurentsiasutused paralleelselt kohaldavad.

- 4) Lisaks peaks see, kui liikmesriikide konkurentsiasutustele antakse volitus saada uurimise all oleva ettevõtja kohta kogu teavet digitaalse kujul, sõltumata kandjast, millel seda teavet hoitakse, mõjutama liikmesriikide konkurentsiasutuste volituste ulatust siis, kui nad võtavad menetluse algaasis vajalikke uurimismeetmeid ka nende siseriiklike konkurentsieeskirjade alusel, mida kohaldatakse paralleelselt ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102. Liikmesriikide konkurentsiasutustele erineva ulatusega uurimisvolituste andmine sõltuvalt sellest, kas nad kohaldavad üksnes siseriiklikke konkurentsieeskirju või ka paralleelselt ELi toimimise lepingu artikleid 101 ja 102, võib vähendada siseturul konkurentsioiguse täitmise tagamise tõhusust. Seetõttu peaks direktiivi kohaldamisala hõlmama sama juhtumi suhtes nii ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamist eraldi kui ka siseriiklike konkurentsieeskirjade kohaldamist paralleelselt nende artiklitega. Erandina sellest tuleb käsitleda leebusavalduste ja kokkuleppe sõlmimise taotluste kaitset, mis laieneb ka siseriikliku konkurentsioiguse kohaldamisele eraldi.
- 5) Samas ei näe paljud siseriiklikud õigusnormid liikmesriikide konkurentsiasutustele ette sõltumatuse tagatise ega rakendus- ja trahvimisvolituse, mida nad vajavad kõnealuste eeskirjade tõhusaks rakendamiseks. See vähendab nende suutlikkust kohaldada tulemuslikult ELi toimimise lepingu artikleid 101 ja 102 ning vajadusel siseriiklikke konkurentsieeskirju paralleelselt ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102. Näiteks puuduvad paljudel liikmesriikide konkurentsiasutustel siseriiklike õigusnormide alusel tõhusad vahendid tõendite kogumiseks ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumise kohta ja nende ettevõtjate trahvimiseks, kes on eeskirju rikkunud, või ressursid, mida neil on vaja ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tulemuslikuks rakendamiseks. See võib takistada liikmesriikide konkurentsiasutusi üldse meetmeid võtmast või siis piirata täitemeetmete ulatust. Paljude liikmesriikide konkurentsiasutuste jaoks ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rakendamiseks vajalike tegevusvahendite ja tagatiste puudumine tähendab, et konkurentsivastases tegevuses osalevate ettevõtjate suhtes algatatud menetluse tulemus võib olla väga erinev, sõltuvalt liikmesriigist, kus ettevõtjad tegutsevad: nende suhtes ei võeta ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 alusel mingeid täitmise tagamise meetmeid või kohaldatakse ebatõhusaid meetmeid. Näiteks on teatavates liikmesriikidel võimalik ettevõtjatel trahvi maksmisest kõrvale hoiduda pelgalt ettevõtte ümberkujundamise teel. ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 ning ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102 paralleelselt kohaldatavate siseriiklike konkurentsieeskirjade ebahütlase rakendamise tulemusel võivad jääda kasutamata võimalused kõrvaldada turule sisenemise tõkked ja luua kogu Euroopa Liidus konkurentsivõimelisemaid turge, kus ettevõtjad saavad ausalt ja endale jõukohaselt konkureerida. See mõjutab ettevõtjaid ja eeskätt tarbijaid nendes liikmesriikides, kus konkurentsiasutustel on vähem võimalusi konkurentsieeskirju tõhusalt rakendada. Ettevõtjad ei saa omal jõul konkureerida, kui liikmeriigis on võimalik kõrvale hoiduda konkurentsivastast tegevust piiravatest nõuetest, näiteks seeläbi, et konkurentsivastase tegevuse kohta ei ole võimalik tõendeid koguda või et ettevõtjatel on võimalik trahvide maksmisest kõrvale hiilida. Seega puudub ettevõtjatel stiimul neile turgudele siseneda ja oma asutamisõigust teostada ning kaupu tarnida või teenuseid osutada. Tarbijad, kes asuvad liikmesriikides, kus konkurentsieeskirjade täitmist täiel määral ei tagata, jäävad ilma kasust, mida toob tõhusate konkurentsi tagamise meetmete kohaldamine. ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 ning kõnealuste artiklitega paralleelselt

kohaldatavate siseriiklike konkurentsieeskirjade ebaühtlane rakendamine kogu Euroopas moonutab seega konkurentsi siseturul ja takistab selle nõuetekohast toimimist.

- 6) Puudused ja piirangud liikmesriikide konkurentsiasutuste jaoks ette nähtud meetmetes ja tagatistes nõrgestavad ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rakendamiseks välja töötatud paralleelse pädevuse süsteemi, mis on mõeldud toimima ühtse tervikuna, põhinedes tihedal koostööl Euroopa konkurentsivõrgustiku sees. Süsteem sõltub konkurentsiasutuste võimalusest teiste asutuste eest asjaolude väljaselgitamisel üksteisele toetuda. Samas ei toimi see süsteem hästi seni, kuni on olemas liikmesriikide konkurentsiasutused, kellel puuduvad asjaolude väljaselgitamiseks nõuetekohased vahendid. Muudes olulise tähtsusega küsimustes ei ole liikmesriikide konkurentsiasutustel võimalik üksteist vastastikku abistada. Näiteks on piiriüleselt tegutsevatel ettevõtjatel võimalik enamikus liikmesriikidest trahvide tasumisest kõrvale hoiduda pelgalt seetõttu, et neil puudub seadusjärgne asu- või tegevuskoht mõnedel nende liikmeriikide territooriumidel, kus nad tegutsevad. See vähendab stiimuleid tegutseda kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102. Sellest tulenev konkurentsieeskirjade ebatõhus rakendamine moonutab konkurentsi seaduskuulekate ettevõtjate jaoks ja vähendab tarbijate usaldust siseturu vastu, eeskätt digikeskkonnas.
- 7) Selleks et tagada tõeliselt ühtne konkurentsieeskirjade rakendamine Euroopas, mis annab siseturul tegutsevatele ettevõtjatele võrdsed võimalused ja vähendab tarbijate jaoks ebavõrdseid tingimusi, tuleb ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 ning kõnealuste artiklitega paralleelselt kohaldatavate siseriiklike konkurentsieeskirjade rakendamisel ette näha sõltumatuse miinimumtagatised, ressursid, peamine järelevalvetegevus ning trahvimisvolitused, nii et liikmesriikide konkurentsiasutustel on võimalik tegutseda võimalikult tõhusalt.
- 8) On asjakohane, et käesoleval direktiivil oleks kaks õiguslikku alust – ELi toimimise lepingu artiklid 103 ja 114. Seda seetõttu, et käesoleva direktiivi eesmärgid ei hõlma üksnes ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamist, vaid puudutavad ka ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102 paralleelselt kohaldatavate siseriiklike konkurentsieeskirjade rakendamist, ja teiseks, et puudused ja piirangud liikmesriikide konkurentsiasutuste jaoks ette nähtud meetmetes ja tagatistes ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamisel kahjustavad nii konkurentsi kui ka siseturu nõuetekohast toimimist.
- 9) Miinimumtagatiste kehtestamine tagamaks, et liikmesriikide konkurentsiasutused kohaldavad ELi toimimise lepingu artikleid 101 ja 102 tõhusalt, ei piira liikmesriikide õigust säilitada või näha liikmesriikide konkurentsiasutustele ette ulatuslikumaid sõltumatuse tagatiseid ja vahendeid ning üksikasjalikumaid eeskirju nende asutuste rakendus- ja trahvimisvolituste kohta. Eelkõige võivad liikmeriigid anda liikmesriikide konkurentsiasutustele täiendavaid volitusi lisaks käesolevas direktiivis ette nähtud põhivolitustele, et suurendada nende asutuste tegevuse tulemuslikkust.
- 10) Seevastu on tarvis täielikult ühtlustada salajaste kartellide leebema kohtlemise tingimused. Ettevõtjad annavad teada salajastest kartellidest, milles nad on osalenud, üksnes siis, kui neil on piisavalt õiguskindlust selle kohta, kas nad saavad kaitset trahvide eest. Olulised erinevused liikmesriikides kohaldatavates leebusprogrammides põhjustavad leebema kohtlemise taotlejatele õiguskindlusetust, mis võib vähendada nende soovi taotleda leebemat kohtlemist. Kui liikmesriigid saaksid käesoleva direktiivi reguleerimisalas rakendada või kohaldada kas vähem või enam piiravaid

leebema kohtlemise eeskirju, oleks see mitte üksnes vastuolus eesmärgiga säilitada taotlejate soovi taotleda leebemat kohtlemist, et muuta konkurentsieeskirjade täitmise tagamine liidus nii tulemuslikuks kui võimalik, vaid ohustaks ka siseturul tegutsevatele ettevõtjatele võrdsete võimaluste tagamist. See ei takista liikmeriike kohaldamast leebusprogramme, mis ei hõlma mitte üksnes salajasi kartelle, vaid puudutavad ka muid ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumisi ja vastavaid siseriiklikke õigusnorme.

- 11) Käesolevat direktiivi ei kohaldata nende siseriiklike õigusnormide suhtes, mis reguleerivad kriminaalkaristuste määramist füüsilistele isikutele, välja arvatud õigusnormid, mis reguleerivad leebusprogrammide ja füüsilistele isikutele kohaldatavate karistuste koostoimet.
- 12) Liikmesriikide konkurentsiasutustele antud volituste teostamise suhtes peaks kehtima sobivad kaitsemeetmed, mis on vähemalt kooskõlas ELi õiguse üldpõhimõtete ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta kohaste nõuetega. Need kaitsemeetmed peaksid hõlmama õigust heale haldusele ja ettevõtjate õigust teostada oma kaitseõigusi, mille oluline osa on õigus olla ära kuulatud. Eelkõige peaks liikmesriikide konkurentsiasutused teavitama uurimise all olevaid isikuid nende vastu ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 alusel esitatud esialgsetest vastuväidetest, enne kui liikmesriikide konkurentsiasutused teevad otsuse, mis nende isikute huve riivavad, ning neil isikutel peaks olema võimalus teha teatavaks oma seisukohad vastuväidete kohta enne otsuse tegemist. Isikutel, kellele on teatatud esialgsetest vastuväidetest ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 väidetava rikkumise kohta, peaks olema õigus tutvuda liikmesriigi konkurentsiasutuse käsutuses olevate asjaomaste dokumentidega, et neil oleks võimalik tõhusalt oma kaitseõigusi teostada. Selle nõude puhul tuleb arvesse võtta ettevõtjate õigustatud huvi kaitsta oma ärisaladusi ja see ei laiene liikmesriikide konkurentsiasutuste ning komisjoni käsutuses olevale konfidentsiaalsele teabele ega nende sisedokumentidele ega liikmesriikide konkurentsiasutuste ja komisjoni vahelisele kirjavahetusele. Lisaks peaks ELi toimimise lepingu artiklit 101 või 102 kohaldatavate liikmesriikide konkurentsiasutuste lõplike otsuste adressaatidel olema õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele vastavalt Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklile 47. Liikmesriikide konkurentsiasutuste lõplikud otsused peaks olema põhjendatud, mis võimaldab otsuse adressaadil saada teada otsuse tegemise põhjused ja teostada oma õigust tõhusale õiguskaitsevahendile. Need kaitsemeetmed peaks looma tasakaalu ettevõtjate põhiõiguste järgimise ja kohustuse vahel tagada, et ELi toimimise lepingu artikleid 101 ja 102 rakendatakse tulemuslikult.
- 13) Liikmesriikide konkurentsiasutustele volituste andmine ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 erapooletuks rakendamiseks Euroopa konkurentsieeskirjade täitmise tõhusa tagamise ühistes huvides on oluline osa nende eeskirjade tulemuslikust ja ühetaolisest kohaldamisest.
- 14) Liikmesriikide konkurentsiasutuste sõltumatust tuleks suurendada, et tagada ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tõhus ja ühetaoline kohaldamine. Seetõttu tuleks siseriiklikes õigusaktides kehtestada sõnaselged sätted, millega tagatakse, et liikmesriikide konkurentsiasutused on ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rakendamisel kaitstud välise sekkumise ja poliitilise surve eest, mis võiks kahjustada nende poolt menetletavate küsimuste sõltumatut hindamist. Sel eesmärgil tuleks eelnevalt kehtestada eeskirjad liikmesriigi konkurentsiasutuse otsuseid tegeva organi liikme ametist vabastamise põhjuste kohta, et kõrvaldada kõik põhjendatud kahtlused selle organi erapooletuse ning välistest teguritest sõltumatuse suhtes.

- 15) Selleks et tagada liikmesriikide konkurentsiasutuste sõltumatus, peaks nende töötajad ja otsuseid tegeva organi liikmed tegutsema ausalt ning hoiduma igasugusest tegevusest, mis on kokkusobimatu nende ametiülesannetega. Vajadus hoida ära ohtu liikmesriikide konkurentsiasutuste töötajate ja otsuseid tegeva organi liikmete hinnangute sõltumatusele hõlmab ka seda, et oma teenistus- või ametiajal ning mõistliku aja jooksul pärast seda peaksid nad hoiduma oma ametiülesannetega kokkusobimatust tegevusest, olenemata sellest, kas see tegevus on tasustatav või mittetasustatav. Samuti ei peaks neil teenistus- või ametiajal olema huvisid ettevõtetes või organisatsioonides, mis teevad tehinguid liikmesriigi konkurentsiasutusega sellises ulatuses, et see võib nende sõltumatust ohustada. Liikmesriikide konkurentsiasutuste töötajad ja otsuseid tegeva organi liikmed peaksid deklareerima mis tahes huvi või vara, mis võib põhjustada nende ülesannete täitmisel huvide konflikti. Neilt tuleks nõuda, et nad teataksid otsuseid tegevale organile, teistele organi liikmetele või, kui tegemist on liikmesriigi konkurentsiasutusega, kus otsuseid teeb vaid üks isik, oma ametisse nimetavale asutusele, kui neil tuleb oma ametiülesannete täitmisel teha otsuseid küsimuses, milles neil on huvi, mis võib nende erapooletust kahjustada.
- 16) Riikliku konkurentsiasutuse sõltumatuse tagamisel ei saa välistada ei liikmesriigi õigusnormide kohast kohtulikku kontrolli ega parlamentaarset kontrolli. Ka aruandekohustusel on riiklike konkurentsiasutuste tegevuse usaldusvääruse ja õiguspärasuse tagamisel oluline osa. Osana proportsionaalsetest aruandlusnõuetest esitab liikmesriigi konkurentsiasutus valitsus- või parlamendiorganile oma tegevuse kohta korrapäraselt aruandeid. Liikmesriikide konkurentsiasutuste kulutuste suhtes võib teha kontrolli või järelevalvet, tingimusel et see ei kahjusta nende erapooletust.
- 17) Liikmesriikide konkurentsiasutustel peaks olema võimalik viia ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rakendamiseks vajalikke menetlusi läbi esmatähtsuse järjekorras, et kasutada tõhusalt oma vahendeid ja keskenduda siseturul konkurentsi moonutava konkurentsivastase käitumise ära hoidmisele ja lõpetamisele. Seetõttu peaks neil olema õigus kaebusi tagasi lükata põhjendusel, et need ei ole esmatähtsad. See ei tohiks riivata liikmesriikide konkurentsiasutuste õigust lükata kaebusi tagasi muudel põhjustel, nagu pädevuse puudumine, või otsustada, et neil ei ole põhjust meetmeid võtta. Liikmesriikide konkurentsiasutuste õigus viia konkurentsieskirjade täitmise tagamiseks algatatud menetlusi läbi esmatähtsuse järjekorras ei mõjuta liikmesriigi valitsusasutuste õigust anda liikmesriikide konkurentsiasutustele üldisi poliitika- või prioriteetsussuuniseid, mis ei ole seotud konkreetse menetlusega ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rakendamiseks.
- 18) Liikmesriikide konkurentsiasutustel peaks olema vajalikud inimressursid, oskusteave ning rahalised ja tehnilised vahendid, et tagada ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rakendamiseks vajalike ülesannete tõhus täitmine. Kui nende kohustusi ja volitusi siseriiklike õigusnormide alusel laiendatakse, peaks nende ülesannete täitmiseks vajalikud ressursid sellegipoolest olema piisavad.
- 19) Liikmesriikide konkurentsiasutustel peavad olema minimaalsed uurimis- ja otsustusvolitused, et neil oleks võimalik ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 täitmist tõhusalt tagada.
- 20) Liikmesriikide konkurentsiasutustel peaks olema tõhusad uurimisvolitused, et tuvastada mis tahes menetlusetapis kõik kokkulepped ja otsused ning kooskõlastatud tegevuse, mis on ELi toimimise lepingu artikli 101 alusel keelatud, või ELi toimimise lepingu artikliga 102 keelatud turgu valitseva seisundi kuritarvitused.

- 21) Liikmesriikide konkurentsiasutuste uurimisvolitused peavad olema asjakohased, et neil oleks võimalik konkurentsieeskirjade täitmise tagamisel tulla toime digitaalkeskonnaga seotud probleemidega ja saada kogu teave, sealhulgas kohtuekspertiisi alast teavet, mis on seotud ettevõtjaga või ettevõtjate ühendusega, kelle suhtes uurimismeedet kohaldatakse, digitaalsel kujul, olenemata sellest, millisel kandjal teavet hoitakse (nt sülearvutis, mobiiltelefonis ja muudes mobiilseadmetes).
- 22) Liikmesriikide konkurentsiasutustel peaks olema lubatud kontrollida ruume, kus tegutsevad ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rakendamise seoses uurimise all olevad ettevõtjad või ettevõtjate ühendused või teised turuosalised, kellel võib olla uurimise jaoks asjakohast teavet. Liikmesriikide konkurentsiasutustel peaks olema õigus niisuguseid kontrole läbi viia, kui on olemas vähemalt mõistlik alus arvata, et tegemist võib olla ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 rikkumisega.
- 23) Et liikmesriikide konkurentsiasutuste tegevus oleks tulemuslik, peaks nende volitus kontrole läbi viia võimaldama neil saada teavet, mis on kättesaadav ettevõtjale, ettevõtjate ühendusele või muule isikule, kelle suhtes kontrolli tehakse, ja mis on seotud uurimise all oleva ettevõtjaga.
- 24) Selleks et kontrollide läbiviimine tarbetult ei veniks, peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema õigus jätkata uurimise all oleva ettevõtja või ettevõtjate ühenduse tegevust puudutavatest raamatupidamis- ja muudest dokumentidest tehtud koopiaste ja väljavõtete uurimist konkurentsiasutuse ruumides või muudes selleks ettenähtud ruumides.
- 25) Kogemused näitavad, et ettevõtja tegevusandmeid võidakse säilitada juhtorgani liikmete või teiste ettevõtja jaoks töötavate isikute kodudes, eelkõige järjest paindlikuma töökorralduse tõttu. Tagamaks, et kontrollid oleksid tulemuslikud, peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema õigus siseneda mis tahes ruumidesse, sealhulgas kodudesse, mille suhtes on kahtlus, et seal hoitakse tegevusandmeid, mis võivad olla ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 olulise rikkumise tuvastamiseks asjakohased. Selle õiguse teostamiseks peaks olema nõutav kohtuorgani eelnev luba. See ei takista liikmesriike andmast äärmiselt erakorralistel juhtudel riiklike kohtuorganite ülesandeid liikmesriikide konkurentsiasutustele, kes tegutsevad kohtuorgani ülesannetes.
- 26) Liikmesriikide konkurentsiasutustel peaks olema õigus nõuda teavet, mis on vajalik, et tuvastada ELi toimimise lepingu artikli 101 kohaselt keelatud kokkuleppe, otsuse või kooskõlastatud tegevuse või ELi toimimise lepingu artikli 102 kohase rikkumise olemasolu. See peaks hõlmama õigust nõuda teavet, olenemata kandjast, millel teavet hoitakse, tingimusel et see teave on teabenõude adressaadile kättesaadav. Kogemused näitavad, et teave, mida vabatahtlikult esitavad kolmandad isikud, nagu konkurendid, kliendid ja tarbijad, võib olla konkurentsieeskirjade täitmise informeeritud ja jõulisel tagamisel väärtuslik teabeallikas ning liikmesriikide konkurentsiasutused peaksid sellise teabe andmist soosima.
- 27) Liikmesriikide konkurentsiasutustel peaks olema turul konkurentsi taastamiseks tõhusad vahendid, mis võimaldavad neil kohaldada proportsionaalseid struktuurilisi või tegevusalaseid kaitsemeetmeid.
- 28) Kui ettevõtjad või ettevõtjate ühendused teevad liikmesriikide konkurentsiasutustele sellise menetluse käigus, mille tulemusel teatav kokkulepe või tegevus võidakse keelustada, ettepaneku võtta endale kohustusi, mis konkurentsiasutuse tuvastatud probleemid lahendaks, peaks neil asutustel olema võimalik teha otsuseid, millega

muudetakse sellised kohustused asjaomaste ettevõtjate suhtes siduvaks ja täitmisele pööratavateks. Niisugustes kohustusi ette nägevates otsustes peaks olema sätestatud, et liikmesriigi konkurentsiasutusel puudub alus meetmeid võtta, ilma et ta otsustaks, kas tegemist on ELi toimimise lepingu artikli 101 või artikli 102 rikkumisega või mitte. Kohustusi ette nägevad otsused ei piira liikmesriikide konkurentsiasutuste ja kohtute õigust teha selliseid järeldusi rikkumise kohta ja otsuseid konkreetsete juhtumite kohta.

- 29) Selleks et tagada ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tulemuslik ja ühetaoline kohaldamine, peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema õigus määrata ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumise eest tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid trahve kas ise haldusmenetluses või taotleda selliste trahvide määramist muus menetluses kui kriminaalmenetlus. See ei piira nende siseriiklike õigusaktide kohaldamist, mis näevad ette, et karistusi ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumise eest määravad kohtud kriminaalmenetluses.
- 30) Tagamaks, et ettevõtjad ja ettevõtjate ühendid järgivad liikmesriikide konkurentsiasutuste uurimis- ja otsustusvolitusi, peab neil konkurentsiasutustel olema võimalik määrata nõuete täitmata jätmise eest tõhusaid trahve ja nende volituste alusel ette nähtu järgimise tagamiseks perioodilisi karistumakseid kas ise haldusmenetluses või taotleda trahvide määramist muus menetluses kui kriminaalmenetlus. See ei piira nende siseriiklike õigusaktide kohaldamist, mis näevad ette, et karistusi ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumise eest määravad kohtud kriminaalmenetluses. Lisaks ei mõjuta käesolev direktiiv tõendamiskoormist käsitlevaid siseriiklike õigusnorme ega liikmesriigi konkurentsiasutuse kohustust tuvastada juhtumi asjaolud, tingimusel et need normid ja kohustused on kooskõlas liidu õiguse üldpõhimõtetega. Trahvide ja perioodiliste karistumaksete suurus tuleks kindlaks määrata proportsionaalse osana asjaomaste ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste kogukäibest.
- 31) Selleks et tagada ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tõhus ja ühetaoline kohaldamine, tuleks ELi toimimise lepingu artiklites 101 ja 102 kasutatud mõistet „ettevõtja“ kohaldada kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu praktikaga, mille kohaselt on ettevõtja majandusüksus, isegi kui see koosneb mitmest füüsilisest või juriidilisest isikust. Seetõttu peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema võimalik tugineda mõistele „ettevõtja“, et teha kindlaks vastutav emavettevõtja, ja määrata talle trahv tütarettevõtja tegevuse eest, kui emavettevõtja ja tütarvõõõtja moodustavad ühe majandusüksuse. Selleks et hoida ära olukordi, kus ettevõtjad hoiduvad kõrvale ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumise eest määratud trahvi maksmisest, tehes õiguslikke või organisatsioonilisi muudatusi, peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema võimalik tuvastada ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumise eest vastutava ettevõtja õigusjärglane või tema majandustegevuse jätkaja, ning talle sellise rikkumise eest trahvi määrata, lähtudes Euroopa Liidu Kohtu praktikast.
- 32) Tagamaks, et ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumise eest määratud trahvid kajastavad rikkumise majanduslikku olulisust, peaks liikmesriikide konkurentsiasutused võtma arvesse rikkumise raskusastet. Samuti peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema võimalik määrata trahve, mis on proportsionaalsed rikkumise kestusega. Neid tegureid tuleks hinnata kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu praktikaga. Euroopa Kohus on sedastanud, et rikkumise raskusastme hindamisel tuleb eelkõige arvesse võtta juhtumi asjaolusid, rikkumise konteksti ja trahvide hoiatavat mõju. Tegurid, mille põhjal hinnang teha võidakse, on nende kaupade ja teenuste

käive, millega seoses rikkumine toime pandi, ning ettevõtja suurus ja majanduslik suutlikkus, kuna need peegeldavad mõju, mida ettevõtja võis turule avaldada. Lisaks näitab see, kui rikkumise paneb korduvalt toime üks ja sama isik, tema kalduvust selliseid rikkumisi toime panna, ja selle näol on tegemist ilmse märgiga asjaomase teo raskusest ja vajadusest trahvi suurendada, et saavutada trahvi hoiatav mõju. Trahvi suuruse kindlaksmääramisel peaksid liikmesriikide konkurentsiasutused lähtuma nende ettevõtja müüdud kaupade või teenuste väärtusest, millega rikkumine on otse või kaudselt seotud. Samuti peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema õigus suurendada trahvi, mis määratakse ettevõtjale või ettevõtjate ühendusele, kes jätkab sama rikkumist või paneb toime uue, sarnase rikkumise pärast seda, kui komisjon või liikmesriigi konkurentsiasutus on teinud otsuse, mille kohaselt on see ettevõtja või ettevõtjate ühendus rikkunud ELi toimimise lepingu artiklit 101 või 102.

- 33) Kogemused näitavad, et ettevõtjate ühendused osalevad järjepidevalt konkurentsieeskirjade rikkumises ja liikmesriikide konkurentsiasutustel peaks olema võimalik selliseid ühendusi tulemuslikult trahvida. Rikkumise raskusastme hindamisel, et määrata kindlaks ettevõtjate ühendusele määramisele kuuluva trahvi suurus olukorras, kus rikkumine on seotud ühenduse liikmetega, tuleb arvesse võtta selle ühenduse liikmest ettevõtjate nende kaupade müügi väärtust, millega rikkumine on otse või kaudselt seotud. Ettevõtjate ühendustele nende toimepandud rikkumiste eest määratud trahvide tõhusa sissenõudmise tagamiseks tuleb sätestada tingimused, mille korral liikmesriigi konkurentsiasutus võib nõuda trahvi tasumist ühenduse liikmetelt, kui ühendus ei ole maksejõuline. Sel puhul peaks liikmesriigi konkurentsiasutus arvesse võtma ühendusse kuuluvate ettevõtjate suhtelist suurust ning eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate olukorda. Trahvi tasumine ühe või mitme ühendusse kuuluva liikme poolt ei piira siseriiklikus õiguses sisalduvate nende eeskirjade kohaldamist, milles nähakse ette makstud trahvimäära sissenõudmine teistelt ühenduse liikmetelt.
- 34) Trahvide hoiatav mõju on Euroopa piires erinev ja mõnedes liikmesriikides on määratavate trahvide maksimumsumma väga väike. Tagamaks, et liikmesriikide konkurentsiasutustel on võimalik määrata hoiatavaid trahve, peaks trahvi ülemmäär olema vähemalt 10 % asjaomase ettevõtja ülemaailmsest käibest. See ei tohiks takistada liikmesriike säilitamast või kehtestamast kõrgemat trahvi ülemmäära.
- 35) Leebusprogrammid on põhiline vahend salajaste kartellide avastamiseks ja nii aitavad need tõhusalt kaasa kõige raskemate konkurentsioiguse rikkumiste eest vastutusele võtmisele ja karistuste määramisele. Siiski on liikmeriikide kohaldatavates leebusprogrammides hetkel olulisi erinevusi. Need erinevused põhjustavad rikkumise toime pannud ettevõtjatele õiguskindlusetust osas, mis puudutab tingimusi, mille korral neil on võimalik leebemat kohtlemist taotleda, ja neile kõnealuste programmide alusel antava kaitse seisundit. Niisugune õiguskindlusetus võib vähendada ettevõtjate soovi taotleda leebemat kohtlemist. See omakorda võib muuta konkurentsieeskirjade täitmise tagamise liidus vähem tulemuslikuks, kuna avastatakse vähem kartelle.
- 36) Erinevused liikmesriikide kohaldatavates leebusprogrammides ohustavad ka siseturul tegutsevatele ettevõtjatele võrdsete võimaluste tagamist. Seetõttu on asjakohane nende erinevuste vähendamise abil õiguskindlust suurendada.
- 37) Liikmesriikide konkurentsiasutused peaksid pakkuma ettevõtjatele kaitset trahvide maksmise eest või trahvimäära vähendamata, kui ettevõtjad täidavad teatavad tingimused. Kui ettevõtja esitab liikmesriigi konkurentsiasutusele tõendeid salajase kartelli kohta, mis võimaldavad tuvastada ELi toimimise lepingu artikli 101 rikkumise,

ja liikmesriigi konkurentsiasutusel ei olnud sama kartelli kohta ELi toimimise lepingu artikli 101 rikkumise tuvastamiseks piisavaid tõendeid ajal, mil ettevõtja need tõendid esitas, siis tuleb ettevõtjat pidada need tõendid esitanuks.

- 38) Leebema kohtlemise taotlejatel peaks vajadusel korral olema võimalus taotleda leebemat kohtlemist kirjalikult või olukorrast olenevalt muul viisil, mille puhul ei tule esitada dokumente, teavet ega muid taotleja käsutuses, hoiul või valduses olevaid materjale. Seetõttu peaks liikmesriikide konkurentsiasutused kehtestama süsteemi, mis võimaldab neil võtta leebusavaldusi vastu suuliselt või muul viisil, sealhulgas digitaalsel kujul.
- 39) Taotlejatel, kes on palunud väidetava salajase kartellikokkuleppega seoses leebemat kohtlemist Euroopa Komisjonilt, peaks olema võimalik esitada kartellikokkulepet käsitlev lihtsustatud taotlus sellele liikmesriigi konkurentsiasutusele, keda nad peavad pädevaks. Liikmesriikide konkurentsiasutused peaksid võtma vastu lihtsustatud taotluse, milles on väidetava kartellikokkuleppe kohta välja toodud minimaalne hulk teavet, ja mitte nõudma sellele lisaks muud teavet enne, kui nad kavatsevad juhtumi kohta menetluse algatada. Samas on taotlejatel kohustus teavitada liikmesriigi konkurentsiasutust, kellele nad lihtsustatud taotluse esitasid, kui muutub komisjonile esitatud leebema kohtlemise taotluse sisu. Liikmesriigi konkurentsiasutus peaks andma taotlejale taotluse saamise kohta kinnituse, kuhu on märgitud taotluse vastuvõtmise kuupäev ja kellaaeg, ning teatama taotlejale, kas ta on sama kartelli kohta juba saanud varasema lihtsustatud taotluse või leebema kohtlemise taotluse. Kui komisjon on otsustanud juhtumis menetluse kas osaliselt või täielikult algatamata jätta, peaks taotlejal olema võimalik esitada täielik leebema kohtlemise taotlus sellele liikmesriigi konkurentsiasutusele, kellele ta on esitanud lihtsustatud taotluse.
- 40) Õiguskindlusetus selles, kas ettevõtja töötajad on kaitstud isiklikult neile määratavate karistuste eest, võib pärssida ettevõtjate soovi taotleda leebemat kohtlemist. Sellise ettevõtja praegused ja endised töötajad ja juhtorgani liikmed, kes on esitanud konkurentsiasutusele trahvidest vabastamise taotluse, peaks seega olema kaitstud kõigi karistuste eest, mida ametiasutused võivad neile taotluses osutatud salajases kartellikokkuleppes osalemise eest määrata. Niisugune kaitse peaks sõltuma sellest, kas need töötajad ja juhtorgani liikmed teevad asjaomase liikmesriigi konkurentsiasutusega aktiivselt koostööd ja kas trahvidest vabastamise taotlus esitati enne kriminaalmenetluse algatamise kuupäeva.
- 41) Süsteemis, kus on ette nähtud paralleelsed volitused rakendada ELi toimimise lepingu artikleid 101 ja 102, tuleb liikmesriikide konkurentsiasutustel omavahel tihedat koostööd teha. Eelkõige juhul, kui üks liikmesriigi konkurentsiasutus korraldab teise liikmesriigi konkurentsiasutuse eest kontrolli vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 22 lõikele 1, peaks taotleva asutuse töötajatel olema võimalik neid kontrolle tõhustada, eraldades selleks täiendavaid vahendeid, oskusteavet ja tehnilist tuge.
- 42) Samuti tuleks vastav korraldus ette näha selleks, et võimaldada liikmesriikide konkurentsiasutustel vastastikust abi taotleda esialgsetest vastuväidetest ja otsustest teavitamisel ning selliste otsuste täitmisel, millega määratakse trahvid või karistusmaksed olukorras, kus ettevõtjal puudub asjaomase liikmesriigi territooriumil seadusjärgne asu- või tegevuskoht. See tagaks ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tõhusa rakendamise ja edendaks siseturu nõuetekohast toimimist.
- 43) Tagamaks, et liikmesriikide konkurentsiasutustel on võimalik ELi toimimise lepingu artikleid 101 ja 102 tõhusalt rakendada, tuleb kehtestada toimivad eeskirjad

aegumistähtaegade peatamise kohta. Eelkõige peaks paralleelsete volituste süsteemis siseriiklikud aegumistähtjad peatatama ajaks, mil kestab menetlus teise liikmesriigi konkurentsiasutuses või komisjonis. See ei takista liikmesriike säilitamast või kehtestamast lõplike aegumistähtaegu, tingimusel et lõplike aegumistähtaegade kestus ei muuda ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tõhusat rakendamist sisuliselt võimatuks või ülemäära keeruliseks.

- 44) Tagamaks, et Euroopa konkurentsivõrgustikus käsitletakse juhtumeid tõhusalt ja tulemuslikult, siis liikmesriikides, kus liikmesriikide konkurentsiasutused on pädevad uurima ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumisi ja konkurentsiküsimustes pädevatel liikmesriigi õigusasutustel on õigus teha otsuseid rikkumise tuvastamise ja/või trahvi määramise kohta, peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema võimalik esitada kaebus otse konkurentsiküsimustes pädevale liikmesriigi õigusasutustele. Lisaks peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema asja läbi vaatava liikmesriigi kohtu menetluses, mis on algatatud liikmesriikide konkurentsiasutuste ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rakendamist käsitlevate otsuste suhtes, täielik õigus osaleda menetluses süüdistaja, kostja või vastustajana ja neil peaks olema samad õigused nagu sellisel menetlusosalisel.
- 45) Oht, et ennastsüüstavad tõendid avaldatakse väljaspool uurimismenetlust, mille tarbeks need esitati, võib vähendada potentsiaalsete leebema kohtemise taotlejate soovi teha konkurentsiasutustega koostööd. Niisiis tuleks leebusavalduses sisalduvat teavet – sõltumata sellest, millisel kujul avaldus esitati –, mis saadi toimikuga tutvumise käigus, kasutada üksnes siis, kui see on vajalik liikmesriigi kohtu menetluses kaitseõiguste teostamiseks teatavate väga piiratud arvu juhtumite puhul, mis on vahetult seotud selle juhtumiga, millega seoses toimikuga tutvuda lubati. See ei tohiks takistada liikmesriikide konkurentsiasutusi oma otsuseid avaldamast vastavalt kohaldamisele kuuluvatele liidu või siseriiklikele õigusnormidele.
- 46) Tõendid on oluline osa ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 täitmise tagamisel. Liikmesriikide konkurentsiasutustel peaks olema võimalik tõendeid arvesse võtta, olenemata sellest, kas tõendid esitati kirjalikult, suuliselt või salvestise kujul, sealhulgas salajase salvestisena, mille tegi füüsiline või juriidiline isik, tingimusel et tegemist ei ole ainsa tõendiga. See ei piira isiku õigust olla ära kuulatud.
- 47) Selleks et tugevdada tihedat koostööd Euroopa konkurentsivõrgustikus, peaks komisjon käigus hoidma, arendama, hostima ja toetama kesket infosüsteemi (Euroopa konkurentsivõrgustiku süsteem) kooskõlas asjakohaste konfidentsiaalsuse, isikuandmete kaitse ja andmeturbe normidega. Euroopa konkurentsivõrgustik toetub oma tegevuse tõhususe ja tulemuslikkuse tagamisel koostalitlusvõimele. Euroopa Liidu üldeelarves tuleks ette näha keske infosüsteemi hooldus-, arendus-, hostimis-, kasutajatoe- ja käitamiskulud ning muud Euroopa konkurentsivõrgustiku tegevusega seotud halduskulud, eeskätt nõupidamiste korraldamise kulud. Kuni 2020. aastani kaetakse Euroopa konkurentsivõrgustiku süsteemi kulud kava kohaselt Euroopa haldusasutuste, ettevõtete ja kodanike jaoks koostalitlusvõime alaste lahenduste ja ühiste raamistike programmist (ISA² programm) vastavalt selle programmi alusel kasutada olevatele vahenditele ja tähtsuse alusel järjestamise kriteeriumidele.
- 48) Kuna käesoleva direktiivi eesmärke: tagada liikmesriikide konkurentsiasutustele ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 ning kõnealuste artiklitega paralleelselt siseriiklike konkurentsieeskirjade tõhusaks rakendamiseks vajalikud sõltumatuse tagatised, ressursid ja rakendus- ja trahvimisvolitused, ning tagada siseturu ja Euroopa konkurentsivõrgustiku nõuetekohane toimimine, ei suuda liikmesriigid üksi piisavalt

saavutada, kuid neid eesmärke on ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tõhusa ja ühetaolise kohaldamise vajaduse tõttu võimalik paremini saavutada ainuüksi liidu tasandil, võttes eelkõige arvesse selle lepingu territoriaalset kohaldamisala, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega Vastavalt kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõttele ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

- 49) Vastavalt liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühisele poliitilisele deklaratsioonile selgitavate dokumentide kohta³ kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja liikmesriikide ülevõtvate õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et nimetatud dokumentide esitamine on põhjendatud.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

REGULEERIMISESE, KOHALDAMISALA JA MÕISTED

Artikkel 1

Reguleerimisese ja kohaldamisala

- 1) Käesolevas direktiivis on sätestatud teatavad eeskirjad, tagamaks, et liikmeriikide konkurentsiasutustel on olemas ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tõhusaks rakendamiseks vajalikud sõltumatuse tagatised, ressursid ning rakendus- ja trahvimisvolitused, nii et siseturul ei moonutataks konkurentsi ning et tarbijaid ja ettevõtjaid ei koheldaks ebasoodsamalt selliste siseriiklike õigusnormide ja meetmete alusel, mis takistavad liikmeriikide konkurentsiasutustel konkurentsieeskirjade täitmist tõhusalt tagada. Käesoleva direktiivi kohaldamisala hõlmab ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamist ning siseriiklike õigusnormide kohaldamist paralleelselt ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102 ühe ja sama juhtumi suhtes, välja arvatud artikli 29 lõige 2, mille alusel kohaldatakse üksnes siseriiklike konkurentsieeskirju.
- 2) Käesoleva direktiivi eesmärk on kehtestada teatavad eeskirjad vastastikuse abi kohta, et tagada siseturu tõrgeteta toimimine ja tihe koostöö Euroopa konkurentsivõrgustiku raames.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „liikmesriigi konkurentsiasutus“ – asutus, mille liikmesriik on vastavalt määruse (EÜ) nr 1/2003 artiklile 35 määranud vastutama ELi toimimise lepingu artiklite 101

³ ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

ja 102 kohaldamise eest. Liikmesriigid võivad nende ülesannete täitmiseks määrata ühe või mitu haldusasutust (liikmesriigi konkurentsiasutus) ja õigusasutust (konkurentsiküsimustes pädev liikmesriigi õigusasutus);

- 2) „konkurentsiasutus“ – asjaoludest sõltuvalt kas liikmesriigi konkurentsiasutus või komisjon või mõlemad;
- 3) „Euroopa konkurentsivõrgustik“ – ametiasutuste võrgustik, mille moodustavad liikmesriikide konkurentsiasutused ja komisjon, et ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rakendamisel oleks olemas võimalus viia läbi arutelusid ja teha koostööd;
- 4) „siseriiklikud konkurentsieeskirjad“ – liikmesriigi õigusnormid, mille peamine eesmärk on sama, mis ELi toimimise lepingu artiklitel 101 ja 102 ning mida kohaldatakse samade juhtumite suhtes paralleelselt liidu konkurentsioigusega vastavalt määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 3 lõikele 1, välja arvatud artikli 29 lõikes 2 osutatud leebusavaldustest ja kokkuleppe sõlmimise taotlustest saadud teabe kasutamine ning siseriiklikud õigusnormid, millega nähakse ette füüsilistele isikutele kriminaalkaristus;
- 5) „liikmesriigi kohus“ – liikmesriigi kohus ELi toimimise lepingu artikli 267 tähenduses;
- 6) „asja läbi vaatav kohus“ – liikmesriigi kohus, mis on tavalise edasikaebuse korras pädev vaatama läbi liikmesriigi konkurentsiasutuse otsuseid või neid otsuseid käsitlevaid kohtuotsuseid, olenemata sellest, kas kõnealune kohus iseenesest on pädev tuvastama konkurentsioiguse rikkumist;
- 7) „menetlus“ – menetlus liikmesriigi konkurentsiasutuses seoses ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamisega, kuni see asutus menetluse lõpetab, tehes artiklis 9 või artiklis 11 nimetatud otsuse, või leiab, et tal puudub asja edasiseks menetlemiseks alus, või menetlus komisjonis seoses ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamisega, kuni ta menetluse lõpetab, võttes vastu määruse (EÜ) nr 1/2003 artiklis 7, 9 või 10 nimetatud otsuse, või leiab, et tal puudub asja edasiseks menetlemiseks alus;
- 8) „ettevõtja“ ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tähenduses“ – igasugune majandustegevusega tegelev üksus, olenemata tema õiguslikust seisundist või rahastamise viisist, nagu on sõnastatud Euroopa Liidu Kohtu praktikas;
- 9) „salajane kartellikokkulepe“ – kahe või enama konkurendi vaheline kokkulepe ja/või kooskõlastatud tegevus, mille eesmärk on koordineerida turul oma konkurentsikäitumist ja/või mõjutada asjakohaseid konkurentsinäitajaid sellise tegevuse kaudu nagu ostu- või müügihindade või muude kauplemistingimuste fikseerimine, tootmis- või müügikvootide määramine, turgude jagamine, sealhulgas pakkumismahhinatsioonide kaudu, impordi- või ekspordipiirangute seadmine ja/või konkurentsivastane tegevus teiste konkurentide suhtes, ja millest teavad kas osaliselt või täielikult üksnes kokkuleppes või kooskõlastatud tegevuses osalejad;
- 10) „kaitse trahvide eest“ – ettevõtjale ei määrata salajases kartellikokkuleppes osalemise eest ühtegi trahvi vastutasuna konkurentsiasutusega leebusprogrammi raames tehtud koostöö eest;
- 11) „trahvide vähendamine“ – vähendatud trahvi määramine võrreldes trahviga, mis oleks ettevõtjale muul juhul määratud osalemise eest salajases kartellikokkuleppes, vastutasuna konkurentsiasutusega leebusprogrammi raames tehtud koostöö eest;
- 12) „leebem kohtlemine“ – nii kaitse trahvide eest kui ka trahvide vähendamine;

- 13) „leebusprogramm“ – programm, mis käsitleb ELi toimimise lepingu artikli 101 või liikmesriigi õigusnormi kohaldamist ning mille alusel salajases kartellikokkuleppes osaleja teeb teistest kartellikokkuleppes osalevatest ettevõtjatest sõltumatult koostööd konkurentsiasutuse uurimises, esitades vabatahtlikult teavet kartelli ja oma osa kohta selles, mille eest vabastatakse ta vastava otsusega või menetluse lõpetamisega kartellis osalemise eest määratavast trahvist või vähendatakse sellise trahvi määra;
- 14) „leebusavaldus“ – konkurentsiasutusele ettevõtja või füüsilise isiku poolt või nende nimel tehtud vabatahtlik suuline või kirjalik avaldus või selle salvestis, milles kirjeldatakse teavet, mis kõnealusel ettevõtjal või füüsilisel isikul on kartelli ja tema enda osa kohta selles, ning mis on koostatud spetsiaalselt konkurentsiasutusele esitamiseks eesmärgiga saada kaitset trahvide eest või saavutada selle määra vähendamine leebusprogrammi raames; see ei hõlma olemasolevat teavet;
- 15) „olemasolev teave“ – tõendid, mis on olemas konkurentsiasutuse menetlusest sõltumata, olenemata sellest, kas see teave sisaldub konkurentsiasutuse toimikus või mitte;
- 16) „kokkuleppe sõlmimise taotlus“ – ettevõtja poolt või tema nimel konkurentsiasutusele tehtud vabatahtlik avaldus, milles ettevõtja tunnistab oma osalemist ELi toimimise lepingu artikli 101 või siseriiklike konkurentsieeskirjade rikkumises või loobub oma osalemise vaidlustamisest ja tunnistab enda vastutust kõnealuse rikkumise eest ning mis on koostatud spetsiaalselt selleks, et konkurentsiasutusel oleks võimalik kohaldada lihtsustatud või kiirmenetlust;
- 17) „taotleja“ – ettevõtja, kes taotleb leebusprogrammi raames kaitset trahvide eest või trahvide vähendamist;
- 18) „taotlev asutus“ – liikmesriigi konkurentsiasutus, kes esitab artiklites 23, 24 või 25 osutatud vastastikuse abi taotluse;
- 19) „taotluse saanud asutus“ – liikmesriigi konkurentsiasutus, kes on saanud vastastikuse abi taotluse, ning artiklites 24 ja 25 osutatud vastastikuse abi taotluse puhul pädev amet, asutus või osakond, mille peamine vastutusala hõlmab selliste otsuste täitmise tagamist siseriiklike õigusnormide ja haldustavade alusel;

Kõiki viiteid ELi toimimise lepingu artiklitele 101 ja 102 ning nende artiklite rikkumisele tuleb mõista nii, et need hõlmavad sama juhtumi suhtes siseriiklike konkurentsieeskirjade paralleelset kohaldamist.

II PEATÜKK.

PÕHIÕIGUSED

Artikkel 3

Kaitsemeetmed

Käesolevas direktiiviga liikmesriikide konkurentsiasutustele antud volituste teostamise suhtes peaks kehtima sobivad kaitsemeetmed, sh peaks olema tagatud ettevõtjate õigus teostada oma kaitseõigusi ja õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus, kooskõlas liidu õiguse üldpõhimõtete ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga.

III PEATÜKK

SÕLTUMATUS JA RESSURSID

Artikkel 4

Sõltumatus

1. Selleks et tagada liikmesriikide konkurentsiasutuste sõltumatus ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rakendamisel, tagavad liikmesriigid, et konkurentsiasutused täidavad oma ülesandeid ja volitusi erapooletult ning kõnealuste artiklite tõhusa ja ühetaolise kohaldamise huvides, tegutsedes proportsionaalsete aruandlusnõuete alusel ja piiramata tihedat koostööd Euroopa konkurentsiõrgustikku kuuluvate konkurentsiasutustega.
2. Eelkõige tagavad liikmesriigid, et:
 - a) liikmesriigi konkurentsiasutuste töötajatel ja otsuseid tegeva organi liikmetel on võimalik ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rakendamisel oma ülesandeid täita sõltumatult poliitilisest ja muust välisest mõjutamisest;
 - b) liikmesriigi konkurentsiasutuste töötajad ja otsuseid tegeva organi liikmed ei küsi ega võta vastu ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rakendamisega seoses oma ülesannete või volituste täitmisel juhiseid mis tahes valitsusasutuselt ega muult avalik-õiguslikult või eraõiguslikult üksuselt;
 - c) liikmesriigi konkurentsiasutuste töötajad ja otsuseid tegeva organi liikmed hoiduvad mis tahes tegevusest, mis ei ole kooskõlas neile ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rakendamiseks ette nähtud ülesannete ja volitustega;
 - d) liikmesriigi konkurentsiasutuste otsuseid tegeva organi liikmed võib ametist vabastada üksnes siis, kui nad ei vasta enam neile pandud ülesannete täitmiseks nõutud tingimustele või on siseriiklike õigusnormide tähenduses toime pannud raske üleastumise. Ametist vabastamise alused tuleb eelnevalt siseriiklikes õigusnormides sätestada. Liikmesriigi konkurentsiasutuste otsuseid tegeva organi liikmeid ei või ametist vabastada neile ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rakendamiseks antud ning artikli 5 lõikes 2 määratletud ülesannete ja volituste nõuetekohase täitmisega seotud põhjustel.
 - e) Liikmesriikide konkurentsiasutustel on õigus neile ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rakendamiseks antud ning artikli 5 lõikes 2 määratletud ülesandeid täita esmatähtsuse järjekorras. Kuna liikmesriikide konkurentsiasutused on kohustatud vaatama läbi neile nõuetekohaselt esitatud kaebusi, on neil õigus kaebus tagasi lükata seetõttu, et nad ei pea kaebuse läbivaatamist esmatähtsaks. See ei piira liikmesriikide konkurentsiasutuste õigust lükata kaebusi tagasi siseriiklikus õiguses ette nähtud muul alusel.

Artikkel 5

Ressursid

1. Liikmesriigid tagavad, et nende konkurentsiasutustel on olemas ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamisel lõikes 2 määratletud ülesannete ja volituste täitmiseks vajalikud inim- ja rahalised ressursid ning tehnilised vahendid.
2. ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamine liikmesriikide konkurentsiasutuste poolt hõlmab järgmist: uurimiste läbiviimine ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamiseks; kõnealuste artiklite kohaldamiseks otsuste tegemine määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 5 alusel; tihe koostöö Euroopa konkurentsivõrgustiku raames, et tagada ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tõhus ja ühetaoline kohaldamine.

IV PEATÜKK

VOLITUSED

Artikkel 6

Volitus kontrollida ettevõtja äriruume

1. Liikmesriigid tagavad, et nende konkurentsiasutustel on võimalik viia ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste suhtes läbi etteteatamata kontrollid ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamiseks. Liikmesriigid tagavad, et konkurentsiasutuse poolt kontrolli läbiviimiseks volitatud ametnikel ja nendega kaasasolevatel volitatud isikutel on vähemalt järgmised õigused:
 - a) siseneda ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste kõikidesse ruumidesse, territooriumile ja transpordivahenditesse;
 - b) vaadata läbi raamatupidamis- ja muid äridokumente, olenemata sellest, millisel kandjal neid hoitakse, sealhulgas õigus pääseda ligi uurimise all oleva üksuse jaoks kättesaadavale teabele;
 - c) teha või saada raamatupidamis- ja muudest dokumentidest koopiaid või väljavõtteid ning vajadusel jätkata nende dokumentide läbivaatamist oma ruumides või muudes selleks ettenähtud ruumides;
 - d) pitseerida äriruume ning raamatupidamis- ja muid dokumente sellise aja jooksul ja sellises ulatuses, mis on vajalik kontrolli läbiviimiseks;
 - e) paluda ettevõtja või ettevõtjate ühenduse esindajalt või töötajalt uurimise eesmärgil selgitusi uuritava küsimusega seotud asjaolude või dokumentide kohta ning talletada vastused.
2. Liikmesriigid tagavad, et ettevõtjaid ja ettevõtjate ühendusi kohustatakse alluma liikmesriigi konkurentsiasutuse läbiviidavale kontrollile. Kui ettevõtja või ettevõtjate ühendus ei nõustu liikmesriigi konkurentsiasutuse korraldusel või õigusasutuse loal ette nähtud kontrolli läbiviimisega, võib liikmesriigi konkurentsiasutus taotleada vajaminevat abi politseilt või teiselt samaväärselt täitevorganilt, nii et tal on võimalik kontrolli teostada. Sellist abi võib taotleada ka ettevaatusabinõuna.

Artikkel 7

Õigus kontrollida muid ruume

1. Liikmesriigid tagavad, et juhul, kui tekib põhjendatud kahtlus, et raamatupidamis- ja muid äridokumente, mis puudutavad uurimise all olevaid küsimusi ja mis võivad olla asjakohased selle tõendamiseks, et tegemist on ELi toimimise lepingu artiklite 101 või 102 olulise rikkumisega, hoitakse muudes ruumides kui artiklis 6 osutatud ruumid või muul territooriumil või muus transpordivahendis, sealhulgas ettevõtja või ettevõtjate ühenduse juhtorganite liikmete, juhatajate või teiste töötajate kodudes, võivad liikmesriigi konkurentsiasutused etteteatamata kontrolle läbi viia sellistes ruumides, territooriumil ja transpordivahendites.
2. Neid kontrolle ei tohi teha ilma õigusasutuse eelneva loata.
3. Liikmesriigid tagavad, et liikmesriigi kohtu poolt käesoleva artikli lõike 1 kohase kontrolli läbiviimiseks volitatud ametnikel ja nendega kaasasolevatel volitatud isikutel on vähemalt artikli 6 lõike 1 punktides a, b ja c ning artikli 6 lõikes 2 sätestatud õigused.

Artikkel 8

Teabenõuded

Liikmesriigid tagavad, et liikmesriigi konkurentsiasutused võivad taotleda otsuse alusel ettevõtjatelt ja ettevõtjate ühendustelt kindlaksmääratud aja jooksul kogu ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamiseks vajalikku teavet. See kohustus hõlmab teavet, mis on ettevõtjale või ettevõtjate ühendusele kättesaadav.

Artikkel 9

Rikkumise tuvastamine ja lõpetamine

Liikmesriigid tagavad, et kui nende konkurentsiasutused tuvastavad ELi toimimise lepingu artiklite 101 või 102 rikkumise, võivad nad otsuse alusel nõuda asjaomaselt ettevõtjalt või ettevõtjate ühenduselt rikkumise lõpetamist. Selleks võivad nad ette näha tegevusega seotud või struktuurilisi parandusmeetmeid, mis on proportsionaalsed toimepandud rikkumisega ja vajalikud rikkumise tegelikult lõpetamiseks.

Artikkel 10

Ajutised meetmed

Liikmesriigid tagavad, et konkurentsiasutused võivad omal algatusel otsusega kehtestada ettevõtjate suhtes ajutisi meetmeid vähemalt sellistel kiireloomulistel juhtudel, kui on olemas oht, et konkurentsi võidakse tõsiselt ja korvamatult kahjustada ning kui on tuvastatud esmapilgul usutavaid tõendeid ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumise kohta. Niisugused otsused kehtivad kindlaksmääratud tähtaja jooksul ja nende kehtivust võib pikendada sedavõrd, kui see on vajalik ja asjakohane.

Kohustused

Liikmesriigid tagavad, et ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 rikkumise lõpetamist nõudva otsuse tegemiseks algatatud menetluses võib liikmesriigi konkurentsiasutus muuta otsusega siduvaks kohustused, mille ettevõtja on välja pakkunud konkurentsiasutuse poolt välja toodud probleemide lahendamiseks. Niisuguse otsuse võib teha kindlaksmääratud ajavahemikuks ja selles tuleb sätestada, et liikmesriigi konkurentsiasutusel ei ole enam põhjust meetmeid võtta.

V PEATÜKK

TRAHVID JA PERIOODILISED KARISTUSMAKSED

Ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele määratavad trahvid

1. Ilma et see piiraks kriminaalkohtumenetluses karistuste kehtestamist käsitlevate siseriiklike õigusnormide kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et nende konkurentsiasutustel on võimalik ettevõtjate või ettevõtjate ühenduste suhtes haldusmenetluses tehtud otsusega ette näha või muus kohtumenetluses kui kriminaalkohtumenetlus taotleda tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid rahatrahve, kui ettevõtjad või ettevõtjate ühendused on kas tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu rikkunud ELi toimimise lepingu artikleid 101 või 102.
2. Ilma et see piiraks kriminaalkohtumenetluses karistuste kehtestamist käsitlevate siseriiklike õigusnormide kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et nende konkurentsiasutustel on võimalik ettevõtjate või ettevõtjate ühenduste suhtes haldusmenetluses tehtud otsusega ette näha või muus kohtumenetluses kui kriminaalkohtumenetlus taotleda tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid rahatrahve, mille suurus määratakse kindlaks proportsionaalse osana ettevõtja või ettevõtjate ühenduse kogukäibest, kui viimane on tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu:
 - a) keeldunud allumast artikli 6 lõikes 2 osutatud kontrollile;
 - b) eemaldanud liikmesriigi konkurentsiasutuse volitatud ametnike või nendega kaasas olnud volitatud isikute poolt paigaldatud artikli 6 lõike 1 punktis d osutatud pitsbrid;
 - c) andnud artikli 6 lõikes 1 punktis e osutatud küsimusele ebaõigeid või eksitavaid vastuseid, jätnud andmata või keeldunud andmast täielikke vastuseid või jätnud konkurentsiasutuse kehtestatud ajavahemikus parandamata oma töötaja poolt antud ebaõige, eksitava või mittetäieliku vastuse;
 - d) andnud vastuseks artiklis 8 nimetatud otsusega esitatud taotlusele ebaõiget, mittetäielikku või eksitavat teavet või jätnud teabe ettenähtud aja jooksul esitamata;
 - e) jätnud täitmata artiklis 10 või 11 osutatud otsuse.

3. Liikmesriigid tagavad, et mõistet „ettevõtja“ kohaldatakse trahvide määramisel emaettevõtjatele ning ettevõtjate õigusjärglastele ning nende majandustegevuse jätkajatele.

Artikkel 13

Trahvide arvutamine

1. Liikmesriigid tagavad, et nende konkurentsiasutused võtavad ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 rikkumise eest kehtestatud trahvi suuruse kindlaksmääramisel arvesse nii rikkumise raskusastet kui ka kestust.
2. Liikmesriigid tagavad, et kui ettevõtjate ühendusele määratakse trahv selle liikmete käibe alusel ja ühendus on maksejõuetu, on ühendus kohustatud nõudma ühenduse liikmetelt osamakseid trahvisumma tasumiseks.

Liikmesriigid tagavad, et liikmesriigi konkurentsiasutused võivad nõuda trahvi tasumata osa maksmist igalt ettevõtjalt, kelle esindajad on ettevõtjate ühenduse otsuseid tegeva organi liikmed, kui see on vajalik, et kindlustada trahvi tasumine kogu selle ettenähtud ulatuses. Liikmesriikide konkurentsiasutustel peab vajadusel korral olema õigus nõuda trahvi tasumata osa maksmist igalt ühenduse liikmelt, kes tegutseb turul, kus rikkumine aset leidis. Siiski ei nõuta trahvi maksmist neilt ühenduse liikmetelt, kes rikkumises ei osalenud ja kes ei olnud rikkumisest teadlikud või on rikkumises osalemisest enne uurimise algatamist ilmselgelt hoidunud.

Artikkel 14

Trahvi ülemmäär

1. Liikmesriigid tagavad, et trahvi ülemmäär, mille liikmesriikide konkurentsiasutused võivad ettevõtjale või ettevõtjate ühendusele ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 rikkumise eest määrata, ei nähta ette väiksemana kui 10 % ettevõtja või ettevõtjate ühenduse ülemaailmsest kogukäibest otsuse tegemise kuupäevale eelnenud majandusaastal.
2. Kui ettevõtjate ühenduse toime pandud rikkumine on seotud ühenduse liikmete tegevusega, ei või trahvisumma olla väiksem kui 10 % iga sellise liikme ülemaailmsest kogukäibest, kes tegutseb turul, mida ühenduse toimepandud rikkumine mõjutas. Samas ei või ühegi ettevõtja rahaline vastutus trahvi tasumise eest ületada lõike 1 alusel kindlaksmääratud ülemmäär.

Artikkel 15

Perioodilised karistumaksud

Liikmesriigid tagavad, et nende konkurentsiasutustel on võimalik määrata ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid perioodilisi karistumaksud, mille suurus määratakse kindlaks proportsionaalse osana päevasest kogukäibest, et sundida neid:

- a) alluma artikli 6 lõikes 2 osutatud kontrollile:

- b) esitama artiklis 8 osutatud täielikku ja tõest teavet;
- c) täitma artiklites 9, 10 ja 11 osutatud otsust.

VIPEATÜKK

LEEBEM KOHTLEMINE

Artikkel 16

Kaitse trahvide eest

1. Liikmesriigid tagavad, et nende konkurentsiasutustel on kehtestatud leebusprogrammid, mis võimaldavad konkurentsiasutustel anda ettevõtjatele kaitset trahvide eest.
2. Liikmesriigid tagavad, et kaitset trahvide eest võib anda üksnes siis, kui ettevõtja:
 - a) vastab artiklis 18 sätestatud tingimustele;
 - b) teatab oma osalusest salajases kartellikokkuleppes; ning
 - c) esitab esimesena tõendid, mis:
 - i. võimaldavad konkurentsiasutusel viia taotluse saamise ajal salajase kartellikokkuleppega seoses läbi sihipärase kontrolli, tingimusel et liikmesriigi konkurentsiasutuse käsutuses ei olnud seni tõendeid, mis andnuks alust salajase kartellikokkuleppega seoses kontrolli läbi viia, või ei olnud ta sellist kontrolli veel teinud; või
 - ii. annavad liikmesriigi konkurentsiasutuse arvates talle aluse tuvastada konkurentsieeskirjade rikkumist, tingimusel et konkurentsiasutusel ei olnud seni tõendeid selle rikkumise tuvastamiseks ja varem ei ole ükski teine ettevõtja saanud selle kartellikokkuleppega seoses lõike 2 punkti c alapunkti i alusel kaitset trahvide eest.
3. Liikmesriigid tagavad, et ettevõtjatel on võimalik taotleda kaitset trahvide eest, välja arvatud ettevõtjad, kes on sundinud teisi ettevõtjaid salajases kartellikokkuleppes osalema.

Artikkel 17

Trahvide vähendamine

1. Liikmesriigid tagavad, et nende konkurentsiasutustel on kehtestatud leebusprogrammid, mis võimaldavad konkurentsiasutustel vähendada neile ettevõtjatele määratavaid trahve, kellel ei ole võimalik saada kaitset trahvide eest.
2. Liikmesriigid tagavad, et trahve vähendatakse üksnes juhul, kui täidetud on artiklis 18 sätestatud tingimused ja taotleja teatab oma osalemisest salajases kartellikokkuleppes ning esitab liikmesriigi konkurentsiasutusele väidetava salajase kartellikokkuleppe kohta tõendid, mis aitavad märkimisväärselt kaasa ELi toimimise lepingu artikli 101 või samaväärse siseriikliku õigusnormi rikkumise tuvastamisele ja mis on seotud taotluse esitamise ajal juba liikmesriigi konkurentsiasutuse käsutuses olevate tõenditega.

3. Liikmesriigid tagavad, et nende konkurentsiasutustel on võimalik trahvi täiendavalt vähendada, kui taotleja esitab tõendeid, mida konkurentsiasutus kasutab, ilma et tal oleks tarvis saada muid kinnitusi selliste täiendavate asjaolude tõendamiseks, mille tulemusel on määratav trahv suurem kui see, mis oleks salajases kartellikokkuleppes osalenutele muul juhul määratud. Sellisel juhul tuleb taotlejale määratavaid trahve vähendada proportsionaalselt trahvisumma suurenemisega.

Artikkel 18

Leebema kohtlemise üldtingimused

Liikmesriigid tagavad, et leebema kohtlemise saamiseks peab taotleja vastama järgmistele kumulatiivsetele tingimustele:

- a) taotleja lõpetas salajases kartellikokkuleppes osalemise kohe pärast leebema kohtlemise taotluse esitamist, välja arvatud osas, mis on liikmesriigi konkurentsiasutuse arvates põhjendatult vajalik uurimise terviklikkuse tagamiseks;
- b) taotleja teeb taotluse esitamise hetkest alates liikmesriigi konkurentsiasutusega tõelist, täielikku, jätkuvat ja viivitamatut koostööd seni, kuni konkurentsiasutus on kõigi uurimise all olevate poolte suhtes menetluse otsusega või muul alusel lõpetanud. See koostöö hõlmab järgmist:
 - i. taotleja esitab liikmesriigi konkurentsiasutusele väidetava kartellikokkuleppe kohta viivitamata tema käsutusse sattuva või tema käsutuses oleva kogu teabe ja kõik tõendid;
 - ii. taotleja jääb liikmesriigi konkurentsiasutusele kättesaadavaks, et vastata mis tahes teabenõudele, mis võib asjaolude tuvastamisele kaasa aidata;
 - iii. taotleja võimaldab liikmesriigi konkurentsiasutusel vestelda olemasolevate (ja võimaluse korral endiste) töötajate ja juhtorgani liikmetega;
 - iv. taotleja ei hävita, võltsi ega varja asjaomast teavet ega asjaomaseid tõendeid; ning
 - v. taotleja hoidub avaldamast oma taotluse esitamise asjaolu või mistahes sisu enne, kui liikmesriigi konkurentsiasutus on esitanud asjaomases menetluses vastuväiteid, kui ei ole kokku lepitud teisiti; ning
- c) liikmesriigi konkurentsiasutusele taotluse esitamist kavandades ei või taotleja:
 - i. olla hävitanud, võltsinud ega varjanud tõendeid väidetava salajase kartellikokkuleppe kohta: või
 - ii. olla avaldanud oma taotluse esitamise asjaolu ega mistahes sisu, välja arvatud teistele konkurentsiasutustele.

Artikkel 19

Leebema kohtlemise taotluse vorm

Liikmesriigid tagavad, et taotlejatel on võimalik esitada leebema kohtlemise taotlus kirjalikult ja et liikmesriikide konkurentsiasutustel on kehtestatud süsteem, mis võimaldab neil leebema kohtlemise taotlusi vastu võtta kas suuliselt või muul viisil, mille tulemusel ei esitata

dokumente, teavet ega muid taotleja käsutuses, hoiul või valduses olevaid materjale.

Artikkel 20

Trahvide eest kaitse saamise taotluse järjekoht

1. Liikmesriigid tagavad, et ettevõtjal, kes soovib esitada trahvide eest kaitse saamise taotluse, on võimalik taotleda liikmesriikide konkurentsiasutustelt taotluse jaoks järjekohta. Järjekoht annab taotlejale võimaluse olla järjekorras ajavahemikus, mille määrab juhtumipõhiselt kindlaks liikmesriigi konkurentsiasutus, kes järjekoha saamise taotluse vastu võttis. See võimaldab taotlejal koguda vajalikku teavet ja tõendeid, et ta saaks täita trahvide eest kaitse saamiseks vajalikud tõendamisnõuded.
2. Liikmesriigid tagavad, et nende konkurentsiasutustel on õigus otsustada, kas anda taotlejale järjekoht või mitte.
3. Liikmesriigid tagavad, et juhul, kui taotleja täidab järjekoha andmisel ette nähtud tingimused kindlaksmääratud aja jooksul, peetakse tema esitatud teave ja tõendid esitatuks ajal, mil talle järjekoht anti.

Artikkel 21

Lihtsustatud taotlus

1. Liikmesriigid tagavad, et taotlejal, kes on salajase kartellikokkuleppega seoses avaldanud komisjonile soovi leebema kohtlemise saamiseks kas järjekoha taotlemise või täieliku taotluse esitamise teel, on võimalik esitada niisuguse kartellikokkuleppega seoses lihtsustatud taotlus sellele liikmesriigi konkurentsiasutusele, keda nad peavad pädevaks juhtumit läbi vaatama.
2. Liikmesriigid tagavad, et nende konkurentsiasutused võtavad vastu lihtsustatud taotlusi tingimusel, et taotlused on esitatud ühes artiklis 19 osutatud vormidest, neil on sama tootepõhine, geograafiline ja ajaline ulatus nagu komisjonile esitatud leebema kohtlemise taotlustel ja need sisaldavad lühikest kirjeldust järgnevate asjaolude kohta sedavõrd, kui need on taotlejale taotluse esitamise hetkel teada:
 - a) taotleja nimi ja aadress;
 - b) teised väidetavas salajases kartellikokkuleppes osalejad;
 - c) asjaomane toode või tooted;
 - d) asjaomane territoorium või territooriumid;
 - e) kestus;
 - f) väidetava kartellitegevuse olemus;
 - g) liikmesriik või liikmesriigid, kust võib leida tõendeid, ning
 - h) andmed muude leebema kohtlemise taotluste kohta, mille taotleja väidetava salajase kartellikokkuleppe kohta on varem esitanud või kavatseb esitada.
3. Liikmesriigid tagavad, et nende konkurentsiasutused ei küsi taotlejalt lihtsustatud taotluses välja toodud väidetava rikkumisega seotud mis tahes teavet, välja arvatud lõikes 2 sätestatud teave, enne kui nad nõuavad täieliku taotluse esitamist vastavalt lõikele 6.

4. Liikmesriigid tagavad, et liikmeriikide konkurentsiasutused, kellele esitatakse lihtsustatud taotlus, annavad taotlejale kinnituse, milles on märgitud taotluse saamise kuupäev ja kellaeg.
5. Liikmesriigid tagavad, et liikmeriikide konkurentsiasutused, kellele esitatakse lihtsustatud taotlus, kontrollivad taotluse saamisel, kas nad on juba varem saanud sama salajase kartellikokkuleppe kohta lihtsustatud taotluse või leebema kohtlemise taotluse, ja teavitavad taotlejat vastavalt.
6. Liikmesriigid tagavad, et taotlejal on võimalus esitada asjaomasele liikmesriigi konkurentsiasutusele täielik leebema kohtlemise taotlus, olles viinud lõpule lõikes 1 osutatud lihtsustatud taotluse, niipea kui komisjon on teatanud sellele konkurentsiasutusele, et ta ei kavatse kas osaliselt või täielikult juhtumis meetmeid võtta. Liikmesriigid tagavad, et nende konkurentsiasutustel on õigus määrata mõistlik ajavahemik, mille jooksul peab taotleja esitama täieliku taotluse koos vastavate tõendite ja asjaomase teabega.
7. Liikmesriigid tagavad, et juhul, kui taotleja esitab lõike 6 kohaselt täieliku taotluse liikmesriigi konkurentsiasutuse määratud ajavahemiku jooksul, peetakse taotluses sisalduv teave esitatuks lihtsustatud taotluse esitamise kuupäeval ja kellaajal. Kui taotleja esitab lihtsustatud taotluse hiljemalt viie tööpäeva jooksul pärast komisjonile leebema kohtlemise taotluse esitamist, peetakse lihtsustatud taotlus esitatuks komisjonile leebema kohtlemise taotluse esitamise kuupäeval ja kellaajal.

Artikkel 22

Leebusprogrammide ja füüsilistele isikutele määratavate karistuste koostoime

Liikmeriigid tagavad, et liikmeriigi konkurentsiasutusele trahvide eest kaitse saamise taotluse esitanud taotleja olemasolevad ning endised töötajad ja juhtorganite liikmed on kaitstud mis tahes kriminaal- ja halduskaristuste ning muus kohtumenetluses kui kriminaalkohtumenetlus karistuste määramise eest seoses nende osalemisega taotlusega hõlmatud salajases kartellikokkuleppes, kui need töötajad ja juhtuorgani liikmed teevad asjaomase konkurentsiasutusega tihedat koostööd ja trahvide eest kaitse saamise taotluse esitamise kuupäev on varasem kui kriminaalmenetluse algatamise kuupäev.

VII PEATÜKK

VASTASTIKUNE ABI

Artikkel 23

Liikmeriikide konkurentsiasutuste vaheline koostöö

Liikmesriigid tagavad, et juhul, kui nende konkurentsiasutused viivad määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 22 alusel läbi kontrolli teise liikmesriigi konkurentsiasutuse huvides või nimel, lubatakse taotleva konkurentsiasutuse volitatud ametnikel või nendega kaasasolevatel isikutel viibida taotluse saanud konkurentsiasutuse tehtava kontrolli juures ja sellele kaasa aidata, tuginedes artiklis 6 ja 7 sätestatud volitustele.

Artikkel 24

Esialgsetest vastuväidetest ja otsustest teavitamise taotlused

1. Ilma et see piiraks muid teavitamise vorme, mida taotleva liikmeriigi konkurentsiasutus oma liikmeriigi õigusnormide alusel kasutab, tagavad liikmesriigid, et taotleva asutuse soovil teavitab taotluse saanud asutus adressaati taotleva asutuse eest esialgsetest vastuväidetest ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 väidetava rikkumise kohta ning neid artikleid kohaldavatest otsustest ja trahvide või perioodiliste karistusmaksete määramist käsitlevatest dokumentidest.
2. Taotluse saanud asutus tagab, et teavitamine taotluse saanud liikmesriigis toimub taotluse saanud liikmesriigis kehtivate õigusnormide ja haldustavade kohaselt.

Artikkel 25

Taotlused trahvi või perioodiliste karistusmaksete määramise otsuste täitmise tagamiseks

1. Liikmesriigid tagavad, et taotleva asutuse soovil pöörab taotluse saanud asutus täitmisele trahvi või perioodiliste karistusmaksete määramise otsused, mille taotlev asutus on teinud artiklite 12 ja 15 alusel. See kehtib üksnes osas, milles:
 - a) ettevõtjal, kellelt on võimalik trahvi või perioodilist karistusmakset sisse nõuda, puudub taotleva asutuse liikmeriigis seadusjärgne asu- või tegevuskoht; või
 - b) on selge, et ettevõtjal, kellelt on võimalik trahvi või perioodilist karistusmakset sisse nõuda, puuduvad taotleva asutuse liikmeriigis piisavad vahendid.
2. Taotluse saanud asutus tagab, et otsuse täitmine taotluse saanud liikmesriigis toimub taotluse saanud liikmesriigis kehtivate õigusnormide ja haldustavade kohaselt.
3. Taotlev asutus võib täitmist taotleda üksnes siis, kui täitmisele pööramist lubav otsus on taotlevas liikmesriigis muutunud lõplikuks ja seda ei saa enam tavakorras edasi kaevata.
4. Aegumistähtaega käsitlevaid küsimusi reguleerivad taotlevas liikmesriigis kehtivad õigusaktid.
5. Taotluse saanud asutus ei ole kohustatud otsusteid lõike 1 kohaselt täitmisele pöörama, kui see oleks selgelt vastuolus selle liikmeriigi avaliku korraga, kus täitmisele pööramist taotletakse.

Artikkel 26

Teavitamise taotluseid ning trahve või perioodilisi karistusmaksid määravate otsuste täitmise taotlusi puudutavad vaidlused

1. Vaidlused teavitamisele kuuluva meetme või taotleva asutuse poolt artiklite 12 ja 15 kohaselt tehtud trahvi või perioodilisi karistusmaksid määrava otsuse õiguspärasuse üle kuuluvad taotleva liikmesriigi pädevate asutuste pädevusse ja neid reguleerivad selle liikmesriigi õigusnormid.

2. Vaidlused taotluse saanud liikmesriigis võetud meetmete või taotluse saanud asutuse teavituse kehtivuse üle kuuluvad taotluse saanud liikmesriigi pädevate asutuste pädevusse ja neid reguleerivad selle liikmesriigi õigusnormid.

VIII PEATÜKK

AEGUMISTÄHTAJAD

Artikkel 27

Aegumistähtaegade peatamine karistuste määramise ajaks

1. Liikmesriigid tagavad, et aegumistähtajad, mille jooksul liikmesriigi konkurentsiasutused võivad artiklite 12 ja 15 kohaselt trahve või perioodilisi karistumakseid määrata, peatatakse teise liikmesriigi konkurentsiasutuses või komisjonis sama kokkuleppe, ettevõtjate ühenduse otsuse või kooskõlastatud tegevuse näol toimunud rikkumise suhtes algatatud menetluse ajaks. Aegumistähtaja peatamine hakkab kehtima, kui uurimise all olevale ettevõtjale on teatatud esimesest võetud uurimismeetmest. Aegumistähtaja peatamine lõppeb päeval, mil asjaomane asutus on menetluse lõpetanud ja sellest ettevõtjat teavitanud. Aegumistähtaja peatumise kestus ei piira siseriiklikus õiguses ette nähtud lõplike aegumistähtaegade kohaldamist.
2. Trahvide või perioodiliste karistumaksete määramiseks kehtestatud aegumistähtaja kulgemine peatatakse, kuni kestab konkurentsiasutuse otsuse suhtes toimuv asja läbi vaatava kohtu menetlus.

IX PEATÜKK.

ÜLDSÄTTED

Artikkel 28

Liikmesriikide konkurentsiasutuste roll liikmesriikide kohtute menetluses

1. Liikmesriigid, kes määravad nii liikmesriigi konkurentsiasutuse, kes on pädev uurima ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumisi, kui ka konkurentsiküsimustes pädeva õigusasutuse, kes on pädev tegema rikkumisi tuvastavaid otsuseid ja/või määrama trahve, tagavad, et menetluse konkurentsiküsimustes pädevas õigusasutuses võib algatada vahetult liikmesriigi konkurentsiasutus.
2. Sedavõrd, kui liikmesriigi konkurentsiasutuse ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamist käsitleva otsuse suhtes algatatud menetlus toimub liikmesriigi kohtus, tuleb liikmesriigil tagada, et konkurentsiasutusel endal on täielik õigus osaleda selles menetluses süüdistajana, kostja või vastustajana ja et tal on samad õigused nagu avalik-õiguslikul menetlusosalisel.

Teabe kasutamise piirangud

1. Käesolevas direktiivis osutatud sätete alusel kogutud teavet võib kasutada üksnes eesmärgil, milleks seda koguti. Seda teavet ei tohi kasutada tõendina füüsilistele isikutele määratavate karistuste puhul.
2. Liikmesriigid tagavad, et leebusavalduste ja kokkuleppe sõlmimise taotlustega lubatakse tutvuda üksnes liikmesriigi konkurentsiasutuse menetluse korral kaitseõiguste teostamiseks. Liikmesriigid tagavad, et leebusavaldustest ja kokkuleppe sõlmimise taotlustest saadud teavet võib kasutada ainult isik, kellel on lubatud juhtumi toimikuga tutvuda üksnes seetõttu, et see on vajalik tema kaitseõiguste teostamiseks liikmesriigi kohtu menetluses, mis on vahetult seotud juhtumiga, mille suhtes luba anti ja mis puudutab:
 - a) liikmesriigi konkurentsiasutuse poolt kartellikokkuleppes osalenutele solidaarselt määratud trahvi jagamist; või
 - b) sellise otsuse läbivaatamist, millega liikmesriigi konkurentsiasutus on tuvastanud ELi toimimise lepingu artikli 101 või siseriiklike konkurentsieeskirjade rikkumise.
3. Liikmesriigid tagavad, et järgmist liikmesriigi konkurentsiasutuse menetluses saadud teavet ei kasutata liikmesriigi kohtu menetluses seni, kuni liikmesriigi konkurentsiasutus on oma menetluse kõigi uurimise all olevate osaliste suhtes lõpetanud otsusega, milles viidatakse artiklitele 9 või 11, või muul viisil.
 - a) teave, mille kogus teine füüsiline või juriidiline isik konkreetselt liikmesriigi konkurentsiasutuse menetluse tarbeks; ning
 - b) teave, mille konkurentsiasutus koostas ja saatis menetlusosalistele oma menetluse käigus.
4. Liikmesriigid tagavad, et nende konkurentsiasutused vahetavad omavahel leebusavaldusi määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 12 alusel ainult:
 - a) taotleja nõusolekul; või
 - b) kui teavet saav asutus on sama rikkumisega seoses saanud leebema kohtlemise taotluse samalt taotlejalt kui teavet edastav asutus, tingimusel et teabe edastamise ajal ei ole taotlejal võimalik tagasi võtta teavet, mille ta ise on esitanud teavet saavale asutusele; või
 - c) kui teavet saav asutus on võtnud kirjalikult kohustuse, et ei tema ega ükski teine asutus, kellele teave edaspidi edastatakse, ei kasuta talle edastatud teavet ega muud teavet, mida ta pärast edastava asutuse määratud edastamistähtaega saada võib, karistuste määramiseks taotleja või teiste juriidiliste või füüsiliste isikute suhtes, kellele kehtivad sellised soodsamad tingimused, mida edastav asutus trahvide määramata jätmise või vähendamise taotluse tagajärjel pakub, ega taotleja või mõne teise eespool nimetatud isiku praeguse või endise töötaja suhtes.tingimusel, et teavet saava liikmesriigi konkurentsiasutuse poolt antud kaitse teabe avaldamise eest on võrdväärne kaitsega, mida pakub teavet edastav liikmesriigi konkurentsiasutus.

5. Kui konkurentsiasutus edastab taotleja nõusolekuta teavet, mida taotleja andis vabatahtlikult määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 12 alusel, tagab liikmesriik, et teavet saaval liikmesriigi konkurentsiasutusel on võimalik võtta lõike 4 punktis c osutatud kohustus.
6. Lõikeid 2–5 kohaldatakse sõltumata vormist, milles leebusavaldused artikli 19 alusel esitatakse.

Artikkel 30

Tõendite lubatavus liikmesriigi konkurentsiasutuse menetluses

Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide konkurentsiasutuste menetluses lubatavad tõendid hõlmavad dokumente, suulisi ütlusi, salvestisi ja muid teabeallikaid, sõltumata kandjast, millel teavet hoitakse.

Artikkel 31

Euroopa konkurentsivõrgustiku kulud

Kulud, mida komisjon kannab Euroopa konkurentsivõrgustiku käimas hoidmise ja arendamise ning Euroopa konkurentsivõrgustikus tehtava koostööga seoses kaetakse liidu üldeelarvest saadaolevate eelarvevahendite piires.

X PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 32

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt [kaheaastane ülevõtmisperiood]. Nad edastavad kõnealuste õigus- ja haldusnormide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetavate põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 33

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 34

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

*Euroopa Parlamendi nimel
president*

*Nõukogu nimel
eesistuja*

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

- 1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus
- 1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad vastavalt tegevuspõhise juhtimise ja eelarvestamise (ABM/ABB) struktuurile
- 1.3. Ettepaneku/algatuse liik
- 1.4. Eesmärgid
- 1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendus
- 1.6. Meetme kestus ja finantsmõju
- 1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

2. MAJANDAMISMEETMED

- 2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad
- 2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem
- 2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

- 3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub
- 3.2. Hinnanguline mõju kuludele
 - 3.2.1. *Üldine hinnanguline mõju kuludele*
 - 3.2.2. *Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele*
 - 3.2.3. *Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele*
 - 3.2.4. *Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga*
 - 3.2.5. *Kolmandate isikute rahaline osalus*
- 3.3. Hinnanguline mõju tuludele

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv, mille eesmärk on anda liikmesriikide konkurentsiasutustele volitused konkurentsieeskirjade täitmise tagamise tõhustamiseks ja tagada siseturu nõuetekohane toimimine

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad vastavalt tegevuspõhise juhtimise ja eelarvestamise (ABM/ABB) struktuurile²⁴

Poliitikavaldkond: Artikkel 03 – Konkurentsipoliitika

Meetmed: 03 02 – Poliitika koordineerimine, Euroopa konkurentsivõrgustik ja rahvusvaheline koostöö

03 05 – Kartellid, monopolidevastane tegevus ja liberaliseerimine.

1.3. Ettepaneku/algatuse liik

Ettepanek/algatus käsitleb **uut meedet**

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Komisjoni mitmeaastased strateegilised eesmärgid, mida ettepaneku/algatuse kaudu täidetakse

Üldeesmärk A: anda uut hoogu töökohtade loomisele ning majanduskasvu ja investeringute edendamisele.

1.4.2. Erieesmärgid ning asjaomased tegevusalad vastavalt tegevuspõhise juhtimise ja eelarvestamise süsteemile

Erieesmärk nr 2: ELi konkurentsioiguse tõhus ja ühtne kohaldamine liikmesriikide konkurentsiasutuste ja kohtute poolt

Asjaomased tegevusalad vastavalt tegevuspõhise juhtimise ja eelarvestamise süsteemile: 03 02 - Poliitika koordineerimine, Euroopa konkurentsivõrgustik ja rahvusvaheline koostöö, ning 03 05 - Kartellid, monopolidevastane tegevus ja liberaliseerimine.

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

1.4.4. Algatus mõjutab peamiselt liikmesriikide konkurentsiasutusi, ettevõtjaid ja tarbijaid, nagu on selgitatud seletuskirja punktis 2. Tulemus- ja mõjunäitajad

Allolevas tabelis selgitatakse võimalikke näitajaid, mida võib tulemuste ja mõju hindamisel kasutada.

Eesmärgid:	Põhinäitajad
Tagada kõigile liikmesriikide konkurentsiasutustele tõhusad uurimis- ja otsustusvahendid.	Õigusloome 1. Põhiliste uurimis- ja otsustusvahendite kättesaadavus kõigile liikmesriikide

²⁴

ABM: tegevuspõhine juhtimine; ABB: tegevuspõhine eelarvestamine.

	<p>konkurentsiasutustele.</p> <p>2. Põhiliste menetlustagatiste olemasolu kõigi liikmesriikide konkurentsiasutuste jaoks.</p> <p>3. Uute uurimisvahendite kasutamine liikmesriikide konkurentsiasutuste poolt.</p> <p>4. Täitmisotsuste arv iga liiki otsuse kohta (nt keelud, kohustused, ajutised meetmed).</p> <p>Pehmed meetmed:</p> <p>1. Liikmesriikide konkurentsiasutuste poolt vajaduse korral soovitatud tavade/suuniste rakendamine, mida toetab Euroopa konkurentsivõrgustik.</p>
<p>Selle tagamine, et kõigil liikmesriikide konkurentsiasutustel on võimalik määrata tõhusaid trahve.</p>	<p>Õigusloome</p> <p>1. Liikmesriikides, kus praegu määratakse ettevõtjatele trahve kriminaalmenetluses:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trahvide määramine võimalus haldusmenetluses/ muus kohtumenetluses kui kriminaalkohtumenetlus - Liikmesriikide konkurentsiasutuste õigus algatada menetlus kohtus/olla kostja või vastustaja kohtumenetluses - Trahvide arv vs. juhtumite arv võrreldes eelmise perioodiga, kui trahve määrati peamiselt kriminaalkohtumenetluses. <p>2. Seaduses ette nähtud trahvide ülemmäära kohaldamine liikmesriikide konkurentsiasutuste poolt.</p> <p>3. Muudatused trahvide määras võrreldes olukorraga ennedirektiivi jõustumist.</p> <p>4. Kõigi määratud trahvide summa kokku.</p> <p>5. Mõiste „ettevõtja“ kohaldamine/kohaldamata jätmise trahvide määramisel emаетtevõtjatele ning ettevõtjate õigusjärglastele ning nende majandustegevuse jätkajatele.</p> <p>Pehmed meetmed:</p> <p>1. Liikmesriikide konkurentsiasutuste poolt vajaduse korral soovitatud tavade/suuniste rakendamine, mida toetab Euroopa konkurentsivõrgustik.</p>
<p>Selle tagamine, et kõigil liikmesriikide konkurentsiasutustel on loodud</p>	<p>Õigusloome</p> <p>1. Tagatis iga liikmesriigi konkurentsiasutuse puhul, et leebema kohtlemise taotlejad säilitavad</p>

<p>hästi toimiv leebusprogramm, mis hõlbustab leebema kohtlemise taotlemist erinevates jurisdiktsioonides.</p>	<p>oma järjekoha leebema kohtlemise taotlemisel.</p> <p>2. Eeskirjad liikmesriikide konkurentsiasutuste jaoks, mis võimaldavad leebema kohtlemise taotlejatel oma töötajaid kaitsta.</p> <p>3. Leebema kohtlemise taotluste arv iga liikmesriigi konkurentsiasutuse kohta.</p> <p>Pehmed meetmed:</p> <p>1. Liikmesriikide konkurentsiasutuste poolt vajaduse korral soovitatud tavade/suuniste rakendamine, mida toetab Euroopa konkurentsivõrgustik.</p>
<p>Selle tagamine, et liikmesriikide konkurentsiasutustel on piisavad ressursid ja et neil on võimalik ELi konkurentsieeskirjade täitmist tagada.</p>	<p>Õigusloome</p> <p>1. Eeskirjad liikmesriikide konkurentsiasutuste jaoks, mis tagavad, et need asutused ei saa juhiseid avalik-õiguslikelt eha eraõiguslikelt isikutel.</p> <p>2. Ülevaade selle kohta, kas liikmesriikide konkurentsiasutuste sõltumatust on püütud kahjustada.</p> <p>3. Ülevaade selle kohta, kas liikmesriikide konkurentsiasutustel on piisavad inim- ja finantsressursid, et oma ülesandeid täita, sealhulgas personali ja eelarve tasandi suundumused ja võrdlus.</p>
<p>Liikmesriikide konkurentsiasutuste lisakulud.</p>	<p>1. Suurendatud volitustega seotud lisakulud (koolitus, jne)</p> <p>2. Liikmesriikide konkurentsiasutuste monopolivastase tegevuse kulud (kulud vs. määratud trahvide summa)</p>

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendus

1.5.1. Lühivi või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused

Käesoleva seadusandliku algatuse peamine eesmärk on tagada, et realiseeruks määrusega (EÜ) nr 1/2003 kehtestatud ELi konkurentsieeskirjade rakendamise detsentraliseeritud süsteem, andes liikmesriikide konkurentsiasutustele nende eeskirjade täitmise tagamiseks suuremad volitused. See tõhustab ELi konkurentsieeskirjade tulemuslikku rakendamist. Samuti tagab see ka tiheda koostöö Euroopa konkurentsivõrgustikus.

Selleks tuleb saavutada järgmised tegevuseesmärgid:

1. tagada kõigile liikmesriikide konkurentsiasutustele tõhusad uurimis- ja otsustusvahendid.
2. tagada kõigile liikmesriikide konkurentsiasutustele võimalus määrata tõhusaid trahve.

3. tagada, et kõigil liikmesriikide konkurentsiasutustel on loodud hästi toimiv leebusprogramm, mis hõlbustab leebema kohtlemise taotlemist erinevates jurisdiktsioonides. ning
4. tagada, et liikmesriikide konkurentsiasutustel on piisavad ressursid ja et neil on võimalik ELi konkurentsieeskirjade täitmist tagada.

1.5.2. *ELi meetme lisaväärtus*

ELi kaasamisel punktis 1.5.1 loetletud eesmärkide saavutamisse ja selleks, et realiseeruks määrusega (EÜ) nr 1/2003 kehtestatud ELi konkurentsieeskirjade rakendamise detsentraliseeritud süsteem, on palju põhjuseid, nagu on selgitatud seletuskirja punktis 2.

1.5.3. *Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid*

Määrusega (EÜ) nr 1/2003 anti liikmesriikide konkurentsiasutustele volitus rakendada ELi konkurentsieeskirju. Selle tulemusel on ELi konkurentsieeskirjade rakendamine nüüd sellisel tasemel, mida komisjon ei oleks kunagi üksinda saavutanud. Alates 2004. aastast on komisjon ja liikmesriikide konkurentsiasutused võtnud vastu üle 1000 rakendusotsuse, millest 85 % on teinud liikmesriikide konkurentsiasutused. Seadusandlik ettepanek põhineb liikmesriikide konkurentsiasutuste rakendustegevuse kogemusel ja 2004. aastast alates toimunud teabekogumisel.

1.5.4. *Kooskõla ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega*

Seadusandlik ettepanek on ka kooskõlas määrusega (EÜ) 1/2003 ja on selle määrusega tugevas koostoimes, kuna võimaldab liikmesriikide konkurentsiasutustel saavutada oma täielik potentsiaal käesolevas direktiivis sätestatud ELi konkurentsieeskirjade rakendamise detsentraliseeritud süsteemis.

1.6. **Meetme kestus ja finantsmõju**

Piiramatu kestusega ettepanek/algatus

1.7. **Ettenähtud eelarve täitmise viisid**²⁵

Otsene eelarve täitmine komisjoni ja tema talituste poolt

2. **MAJANDAMISMEETMED**

2.1. **Järelevalve ja aruandluse eeskirjad**

Eraldised on ette nähtud selleks, et säilitada, arendada, hostida ja toetada kesket infosüsteemi (Euroopa konkurentsivõrgustiku süsteem) kooskõlas asjakohaste konfidentsiaalsuse ja andmeturbe standarditega. Need tagavad erinevate vahendite abil tiheda koostöö liikmesriikide konkurentsiasutuste ja komisjoni vahel Euroopa konkurentsivõrgustikus. Kohaldatakse peadirektoraadi aruandluse eeskirju.

2.2. **Haldus- ja kontrollisüsteem**

2.2.1. *Tuvastatud oht (ohud)*

Infotehnoloogiaga seoses; oht, et IT-süsteemid ei toeta tõhusalt koostööd Euroopa konkurentsivõrgustikus.

²⁵ Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele selgitatakse Euroopa Komisjoni eelarve peadirektoraadi veebisaidil: http://ec.europa.eu/budget/index_en.cfm.

2.2.2. Teave loodud sisekontrollisüsteemi kohta

Infotehnoloogia: Tõhus IT-juhtimise struktuur, mis kaasab aktiivselt süsteemi kasutajaid.

Kulud: Sisekontrolli süsteemi eesmärk on tagada asjaomaste toimingute õiguspärasuse ja nõuetekohasusega seotud sobiv riskihaldus ning makseviisid. Lisaks koosneb kontrollisüsteem erinevatest osadest, nagu aruandlus juhtkonnale, keskse finantsüksuse eelkontroll, sisemine hangete ja lepingute nõuandekomitee, siseauditi talituse ja Euroopa Kontrollikoja järelkontrollid ja auditid.

2.2.3. Kontrolliga kaasnevate kulude ja sellest saadava kasu hinnang ning veariski taseme prognoos

Kulud: Kontrollikulud on hinnanguliselt väiksemad kui 3 % kogukuludest. Kontrollist saadav kasu hõlmab muul kui rahalisel kujul: paremat hinna ja kvaliteedi suhet, heidutavat mõju, tõhususe kasvu, süsteemi täiustumist ja kooskõla õigusaktidega.

Riske hajutab tõhusalt kehtestatud kontrollisüsteem ning veariski taseme prognoos on väiksem kui 2 %.

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

Pettuse ohtu leevendavad erikontrollid. Suurema pettuse ohuga seotud tegevuste ja toimingute suhtes kohaldatakse põhjalikumalt järelevalvet ja kontrolli. Osutatud kontrollisüsteem ja kulude olemus otse volitatud üksuste mudeli korral võimaldab pidada pettuseohtu väikseks.

Kõigi toimingute suhtes kohaldatakse esimese astme eelkontrolli vastavalt meie finantsahelale. Kontrollid on nii tegevuskontrollid kui ka finantskontrollid, tegevuse algatab ja seda kontrollib vastutava üksuse töötaja ning finantsalgatusi ja -kontrolli teostab COMP R2 finantstalitus.

Pettuse ohtu hinnatakse igal aastal riskijuhtimise raames.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

Olemasolevad eelarveread

2016. aastal rahastati Euroopa konkurentsivõrgustiku tegevust toetavaid IT-süsteeme ISA² süsteemist ABCDE algatuse raames. Muud kulud tekkisid seoses Euroopa konkurentsivõrgustiku tegevusega ja neid rahastati halduskuludest. Sama kehtib 2017 kuni 2020. Ettepaneku eelarvemõju pärast 2020. aastat sõltub komisjoni ettepanekust järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kohta ja 2020. aastale järgneva mitmeaastase finantsraamistiku läbirääkimiste tulemustest.

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriikide ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa.

Mitmeaastase	Eelarverida	Kulu liik kulud:	Rahaline osalus
--------------	-------------	---------------------	-----------------

finantsraamistiku rubriik	Alamrubriik 1a	Liigendatud /liigendamata ²⁶	EFTA riigid ²⁷	Kandidaatriigid ²⁸	Kolmandad riigid	Finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti b tähenduses
	26.030100	Liigendatud	JAH	JAH	EI	EI

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida		Kulu liik kuld:		Rahaline osalus	
	Rubriik 5	Liigendatud /liigendamata	EFTA riigid	Kandidaatriigid	Kolmandad riigid	Finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti b tähenduses
	03.010211	Liigendamata	EI	EI	EI	EI

3.2. Hinnanguline mõju kuludele

3.2.1. Üldine hinnanguline mõju kuludele

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Nr 1a	„Konkurentsivõime majanduskasvu ja tööhõive tagamiseks“
--	-------	---

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Peadirektoraat: COMP/			Aasta 2018	Aasta 2019	Aasta 2020	Järgnevad aastad (maksed)	KOKKU
• Tegevusassigneeringud							
Eelarverida 26.030100 ²⁹	Kohustused	1)	1 000	1 000	1 000		3 000
	Maksed	2)	0 700	0 900	1 000	0 400	3 000
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud ³⁰							
Teabevahetuse peadirektoraadi assigneeringud KOKKU	Kohustused	=1+1 a +3	1 000	1 000	1 000		3 000
	Maksed	=2+2 a +3	0 700	0 900	1 000	0 400	2 600
• Tegevusassigneeringud KOKKU	Kohustused	4)	1 000	1 000	1 000		3 000
	Maksed	5)	0 700	0 900	1 000		3 000

²⁶ Liigendatud assigneeringud / liigendamata assigneeringud.

²⁷ EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

²⁸ Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

²⁹ Need summad on soovituslikud, sõltudes iga-aastasest eelarvemenetlusest ja iga-aastasest ISA² Work tööprogrammis ette nähtud prioriteetidest.

³⁰ Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised B.A read), otsene teadustegevus, kaudne teadustegevus.

•Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU	6)	0	0	0		0	
Assigneeringud KOKKU RUBRIIGIS 1A mitmeaastase finantsraamistiku raames	Kohustused	=4+ 6	1 000	1 000	1 000		3 000
	Maksed	=5+ 6	0 700	0 900	1 000	0 400	3 000

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik:	5	„Halduskulud“
--	----------	---------------

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta N	Aasta N+1	Aasta N+2	Järgnevad aastad (maksed)	KOKKU
Peadirektoraat: COMP/						
• Personal		0 759	0 759	0 759		2 277
• Muud halduskulud		0 500	0 550	0 550		1 600
Konkurentsi peadirektoraat KOKKU	Assigneeringud	1 259	1 309	1 309		3 877
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 5 assigneeringud mitmeaastase finantsraamistiku raames	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	1 259	1 309	1 309		3 877

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Aasta N ³¹	Aasta N+1	Aasta N+2	Järgnevad aastad (maksed)	KOKKU*
-----------------------	-----------	-----------	---------------------------	--------

³¹ Aasta N, mil alustatakse ettepaneku/algatuse rakendamist.

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–5 assigneeringud mitmeaastase finantsraamistiku raames	Kohustused	2 259	2 309	2 309		6 877
	Maksed	1 959	2 209	2 309	0 400	6 877

3.2.2. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele

Ettepanek/algatus hõlmab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Konkurentsi peadirektoraadil ei ole võimalik esitada ammendavat loetelu oodatavatest tulemustest, mis saavutatakse programmi kohase finantssekkumisega, nende keskmisi kulusid ja arvu, nagu on nõutud käesolevas punktis.

Et luua tihe koostöö Euroopa konkurentsivõrgustikus ja kõige paremini saavutada seatud eesmärged, näeme muu hulgas ette järgmisi kulusid:

- kesksel infosüsteemi (Euroopa konkurentsivõrgustiku süsteem) säilitamine, arendamine, hostimine ja toetamine kooskõlas asjakohaste konfidentsiaalsuse ja andmeturbe standarditega. Euroopa konkurentsivõrgustik toetub oma tegevuse tõhususe ja tulemuslikkuse tagamisel koostalitlusvõimele.
- muud halduskulud Euroopa konkurentsivõrgustiku toimimisega seoses, nagu
 - nõupidamiste korraldamisega seotud kulud
 - liikmesriikide konkurentsiasutuste koolitamise kulud
 - kõikidesse keeltesse tõlgitud trükised
 - kõikidesse keeltesse tõlgitud soovituslike tavade/suuniste väljaandmine
 - ülevaated/uuringud/hinnangud järelmeetmena

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele

3.2.3.1. Kokkuvõte

Ettepanek/algatus ei hõlma lisa haldusassigneeringute kasutamist.

Personalivajadused kaetakse juba meedet haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate ümberpaigutamise teel peadirektoraadi siseselt. Vajaduse korral võidakse personali täiendada meedet haldavale peadirektoraadile iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega. Sama kehtib nende assigneeringute suhtes, mis katavad muid halduskulusid.

3.2.3.2. Hinnanguline personalivajadus

Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

	Aasta N	Aasta N+1	AastaN+2	AastaN+3	Piiramatu kestusega
--	------------	--------------	----------	----------	------------------------

					(vt punkt 1.6) (vt punkt 1.6)
• Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)					
XX 01 01 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
XX 01 01 02 (delegatsioonides)					
XX 01 05 01 (kaudne teadustegevus)					
10 01 05 01 (otsene teadustegevus)					
• Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud töötajad):³²					
XX 01 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)					
XX 01 02 02 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored eksperdid delegatsioonides)					
XX 01 04 aa ³³	- peakorteris				
	- delegatsioonides				
XX 01 05 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud kaudse teadustegevuse valdkonnas)					
10 01 05 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud otsese teadustegevuse valdkonnas)					
Muud eelarveread (täpsustage)					
KOKKU	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5

XX osutab asjaomasele poliitikavaldkonnale või eelarvejaotisele.

Personalivajadused kaetakse juba meedet haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate ümberpaigutamise teel peadirektoraadi siseselt. Vajaduse korral võidakse personali täiendada meedet haldavale peadirektoraadile iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	Administraator – Euroopa konkurentsivõrgustikuga seotud järelevalve ja koostöölastamine Assistent – Euroopa konkurentsivõrgustiku toetava infotehnoloogiasüsteemi projekti juht, Euroopa konkurentsivõrgustiku nõupidamiste korraldamine
Koosseisuvälised töötajad	Ei kohaldata

3.2.4. Koostöö kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Ettepanek/algatus on koostöös kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga ja ISA² programmi finantsalase programmitööga, lisavahendeid ei ole vaja.

³² lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored eksperdid delegatsioonides.

³³ Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiiri arvestades (endised BA read).

3.2.5. *Kolmandate isikute rahaline osalus*

Ettepanek/algatus ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist.

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele.